БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 278 (10339) | 1963 оной ноябриин 26, вторник | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно:
Россин Советскэ Федеративнэ Социалис Республикын зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сессие 1963 оной декабриин 24-дэ Москва хотодо зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.
Москва, 1963 оной ноябриин 23.

XXIV областной партийна конференци

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРЕЭ СЭХЭ ШУУД, ҮТЭМЖЭТЭЙ ШАДАМАРААР ЭМХИДХЭХЭ ГЭҺЭН ЛЕНИНЭЙ ЗААБАРИ БЭЕЛҮҮЛХЭ

КПСС-эй обкомой секретарь А. У. МОДОГОЕВОЙ тоосоото элидхэлһээ

...тиин Программые бэелүүлхын ... КПСС-эй ЦК-гай мартын... ин болон июниин Пленумүү... шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын ... тэмсэлдэ партиин областной ...дэй, областной партийна ор... шиин тоосоото үе соо хэһэн ... ажал ябуулга зорюулагдаһан

...тиин шиидхэбэринүүдые бэе... ын түлөө тэмсэхэлээ. област... партийна организаци хадаа ...низм байгуулха асари ехэ ...ммаар зоригжоһон олониитэ ...лай улам ургажа байгаа ... эдэбхидэ түшэглэдэг байгаа. ...лэнэшье. Бүхы совет хүнүүд ... Буряат ороной ажалшад ара... ажахын бүхы һалбаринуудта ...зоригтойгоор ажаллажа, пар... XXII съездын шиидхэбэринүүд... юусаа Түрэл Коммунис пар... олон Советскэ правительствые тойрон нягтаар жагсанги. коммунизмын илалтын түлөө бүхы хүсэ шалалаа зорюулхаар бэлэн байһанаа Буряат ороной ажалшад республикын дүшэн жэлэй ойе һайнлэрлэлгын үелэ илангаяа эли тодоор харуулаа. Энэ хадаа арадуудай хани барисаанай. марксистско-ленинскэ национальна политикын илан мандалгын болото һайнлэр болоһон байха юм.

Манай ороңдо коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ эрхим туһа нэмэри оруулхын тулада Буряад ороной ажалшад ойн үдэрнүүдтэ дээгүүр социалис уялгануудые абаһан байгаа. Тэдэнэр областной партийна организациин хүтэлбэреэр эдэ уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байна.

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

...публикын арадай ажахын гол ...инуудтахи хэрэгүүдые шэн...гэһээ партийна конференцидэ ...эн тоосоото элидхэл эхилнэ. ...оон жэлэй дүрбэн жэлэй тур...о республикын предприяти... гаргагдадаг промышленна ...ци 35 процентээр нэмээ. Про... бүхы дээрэнь гаргаха түсэб ондо 103 процент, энэ оной ...рада—мүн лэ 103 процент ...гдээ. Россин Федерациин тү... гадуур бүтээхэ зэргэтэй 30 ...ард түхэригэй продукциин тоо...улалсан, республикын про...ность долоон жэлэй эхинһээ 31,7 миллион түхэригэй, тэрэ тоосоото үе соо—17,3 мил... түхэригэй продукци түсэбһөө гаргаа.

...публика дотор һүүлэй жэл... үйлэдбэриин хэмжээнэй дээ...ээ гадна, олон шэнэ түхэлэй ...ци гаргагдадаг болоо, пред...нуудай техникэ нилээд ехээр ...һан байна.

...убликын завод, фабрика бо...днитуудта тоосоото үе соо ...нга гаран түхеэрэлгэнүүд ...лгада үгтөө, 26 оньһожо...аһан, мүн автоматическа ша...инүүд хүдэлдэг болоо, металл 183 станок нарижуулан ...уулагдаа, нарин шудхалаа бо... автоматическа гагналга гэхэ ...рэглэгдэдэг болоо. Предприя... бүри бүтээсэ ехэтэй түхеэ...үдээр хангагдажа байнхай. ...дбэриие нарижуулан һай...гада уралан нарижуулагшад, ... зохёогшод ехэ туһа хүргэ...соото үе соо предприяти... уралан нарижуулгын 19,5 ... дурадхал оруулагдажа, 13,5 ...инь үйлэдбэридэ нэбтэрүү... тиигэжэ 6,5 миллион түхэ...агдаһан байна.

... техникэ, түрүү технологи ...гые түргэдхэлгэдэ, техниче...ументаци зохёолгодо, ажал ...лгэ һайжаруулгада олонии...сөөр предприятинуудта бай...аһан конструкторскэ 60 бю...номическа шэнжэлэлгэ хэхэ, ...зохёохо 155 бюрс, бусадшье ... бүлэгүүд горитой үүргэ ... Тэдэнэй хүдэлмэридэ 1900 ...нженер, техник болон үй...э шэнэ юумэ үүсхэгшэд ха...

...лис мүрысөөнэй үедэ хэдэн ...нган үйлэдбэриин түрүү...оммунис ажалай ударнигууд ...аража, ажалай баатаршал...ыэр жэшээ харуулна. Тэдэ...тоодо ЛВРЗ-гэй үрэмдэгшэ ...дра Васильевна Грехнева, ...комбинадай экскаваторщик, ... Ажалай Герой Александр ...ич Ваганов, Галуута-Нуурай ...удай управлениин нүүрһэ..., Социалис Ажалай Герой ... Дабаевич Тучинов болон ...он нүхэдүүд оролсоно. Хэ...аад хүдэлмэришэд тэдэнэр...ээ абан хүдэлдэг.

... шэрэхэ гүрэнэй түсэбые ...дэ удаа дараалуулан дүүр... байһан модо бэлэдхэлэй ...енность урда тээнь үнгэр...стной партийна конферен... хурсаар шүүмжэлэгдээ

...нүүдые абаһанай ашаар ...ын модо бэлэдхэгшэд хү... нилээд һайжаруулжа, энэ ...сэбһөө гадуур 22 мянган ... модо шэрээ, «Забайкал...бинат нёдондо жэлэй энэ ... сасуулбал, модо шэрэл... мянган кубометрээр дээ... байна, тиигэжэ түсэб...р 1,3 миллион түхэригэй ...ээ.

...икын • промышленность ...ээ гүрэнэй түсэбтэ даал...дые дүүргэнэ. Гэбэшье промышленностиин болон транспортын олон предприятинуудай хүдэлмэридэ горитой дутуунуудай бии байһые обёоронгүй гараха болоо һаа, эндүүтэй гээшэ.

1962 ондо 51 предприяти гү, али республикын бүхы промышленна предприятинуудай 29 процентнь жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй, тиигэжэ 4,8 миллион түхэригэй продукци дутуу үгөө. Энэ жэлэй 10 һарын түсэбые предприятинуудай мүн лэ 29 процент дүүргэжэ шадаагүй. Тиин арадай ажахы 3,1 миллион түхэригэй продукци дутуу абаһан байна.

Гээгдэлтэй предприятинуудай тоодо Шулуутайн, Худанай, Ардасанска леспромхозууд, Байгалай модоной бааза, «Бурятжелезобетон» гэжэ нэгэдэл, Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика, Татауровай барилгын материалнуудай комбинат болон бусад ороно.

Эдэ предприятинууд түсэбөө юундэ дүүргэжэ шадаагүйб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн эдэ предприятинуудай партийна, профсоюзай организацинууд үйлэдбэриие һулаар хүтэлбэрилдэг байна. Тэдэнэр ажал эмхидхэлгэ һайжаруулха, үйлэдбэриин арга боломжонуудые, материальна зүйлнүүдые хүсэдөөр ашаглаха үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаагүй. Ой модоной предприятинуудһаа, түмэр бетон зүйлнүүдэй заводуудһаа, бусад олон предприятинуудһаа хүдэлмэришэд олоороо гаража ошодог байха юм. Хэдэ хэдэн предприятинуудта голодоһо гаргаха ябадал үшөө зайсуулагдаагүй, хуушаржа хойшоо гараһан зүйлнүүдшье гаргагдана, ехэ продукци доогуур сорттойгоор бүтээгдэнэ.

Республикын промышленностиин, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ зорилгонууд табигданхай. Долоон жэлэй түсэбһөө гадуур 46,6 миллион түхэригэй продукци гаргаха гэһэн уялга бидэнэр абанхайбди. Абаһан уялгаяа заатагүй дүүрэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ партийна, профсоюзай организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэри зорюулагдаха зэргэтэй.

Эрхим үрэ дүнтэйгөөр энэ жэлые түгэсхэхэ, предприяти бүхэнэй түсэбөө дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангахын, үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукци бүри элбэгээр гаргахын тулада доторойн арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглаха талаар хүдэлмэри шангадхаха хэрэгтэй. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха, наука, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ шухала.

Капитальна барилгын асуудалнуудта тогтоходоо, бүхы орон дотор шэнги манай республикада капитальна барилгын хүдэлмэриин хэмжээн жэлһээ жэлдэ ехэ болоно гэжэ элидхэлшэ заагаа. Шэнэ промышенна предприятинууд баригдана, хуушануудынь һэльбэн заһагдана, городууд, хүдэлмэришэнэй тосхонууд улам ехэ болоно. Тэрээнһээ уламжалан гэр байра, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаанууд—һургуулинууд, больницанууд, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, столовонууд, магазинууд гэхэ мэтэ улам олоор баригдана. Үйлэдбэриин болон культурна ажаһуудалай барилганууд хүдөө нютагуудта жэл ерэхэ тудам олоор баригдадаг боложо байнхай.

Барилгын хүдэлмэриин һулаар оньһожоруулагдаһан, үйлэдбэриин баазын муу байһан ушар хэдэн жэлэй урда тээ республикын барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ гол һаад түбэгынь болодог байһан юм. Энэ талаар тоосоото үе соо ехэ хубилалта болоо. Мүнөө манайда жэлдээ 110 мянган кубометр түмэр бетон конструкци хамта дээрээ гаргадаг түмэр бетон зүйлнүүдэй 4 завод, 35 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра бариха шадалтай томо панельнэ гэр баридаг завод, жэлдээ 33 мянган тонно избёоско гаргадаг завод, хүйрмэг эльһэ шулуунай Улаан-Үдын болон Сэлэнгинскэ карьернүүд хүдэлнэ. Вахмистрово шулуунай карьер, перлитовэ карьер, хүдөөгэй барилгада зорюулһан түмэр-бетон зүйлнүүдые гаргаха үшөө нэгэ завод болон бусад баригдажа дүүргэгдэхээ байнхай. Иимэ барилгын баазын байгуулагдаһан ушар гэр байрын 30 хүрэтэр процентые, промышленна предприятинуудай 80 процентые индустриальна аргаар бариха арга олгоно.

Промышленна, тэрэшэлэн байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгын талаар тоосоото үе соо барилгашад нилээд ехэ юумэ хээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. «Электромашина», Судназаһабарилгын заводуудта, Захааминай молибденэй фабрикада шэнэ корпусууд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Нооһо сэбэрлэдэг фабрикын түрүүшын ээлжээнэй корпусой барилга дүүргэгдээ. Хоёр жэлэй турша соо «Бурятцелинстрой» трест хүдөө нютагуудта үйлэдбэриин 110 байра баряа. 237 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, 7,5 мянган үхибүүнэй һууритай һургуулинууд, 1800 һууритай хүүгэдэй саадууд болон яслинууд, 160 километр утатай электродамжуулгын лини болон бусад городуудта, хүдэлмэришэнэй тосхонуудта ашаглалгада үгтэнхэй.

Гэбэшье капитальна барилга арадай ажахын эгээн лэ гээгдэнги һалбаринуудай нэгэн зандаа үлэнхэй. Барилгын хүдэлмэри гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо үшөөл удаанаар хэгдэнэ.

1962 ондо республикын олонхи барилгын организацинууд үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Иимэ ушар мүнөөшье жэлдэ дабтагдажа байна.

Барилгын организацинуудай хүдэлмэриин дутуунууд үйлэдбэриин түсэбүүдэй дүүргэгдэдэггүй байһанай шалтагаанууд тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Барилгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ дутуунууд бии. Барилга дээрэхи ашалга, буулгалгын хүшэр хүдэлмэри, газарай хүдэлмэри, тэрэшэлэн транспортна хүдэлмэри бар хүсөөр дүүргэлгэдэ хүдэлмэришэдэй 70 шахуу процентнь мүнөө хүрэтэр хабаадуулагдадаг байһаар. Тиихэдэ олонхи барилгын организацинуудта машина, механизмуудынь нэгэ халаан соо хүдэлгэгдэнэ, миин зогсодог, удаан саг соо заһабарида байдаг ушар олон үзэгдэнэ.

Хүдэлмэриин сагай хиидэ хаягдадаг ушар барилгануудта үзэгдэжэл байдаг. Энээндэ зарим барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд дадашанхай.

Барилгын хэрэгэй дутуутай байһанай шалтагаан гэхэдэ, хамагай түрүүндэ партийна, советскэ органууд барилгын организацинуудые һулаар хүтэлбэрилнэ. Хүтэлбэриие һайжаруулха гээшэ гол хэрэг болоно.

Районой болон городуудай партийна комитедүүд барилгашадай кадрнуудые, илангаяа дунда бадоодо шатын хүдэлмэрилэгшэдые тон муугаар мэдэнэ, эдэ кадрнуудые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгые хангалтагүйгөөр эрхилнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ барилгада олон залуу мэргэжэлтэд хүдэлдэг болоо. Энэ хадаа эрдэмтэй, эршэ зоригтой, оролдосотой хүнүүд болоно. Зүгөөр тэдэндэ дүй дүршэл дуталдадаг. Теэд дүй дүршэл ябан ябан олдодог байна бшуу. Эдэ залуу мэргэжэлтэдһээ тон һайн хүтэлбэрилэгшэдые ургуулан хүмүүжүүлжэ болохо байна. Зүгөөр тэдэнтэй тэсэмгэйгээр, оролдосотойгоор хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Олон райкомууд залуу мэргэжэлтэдые дэбжүүлхэһээ түдэгэсөөд, харин урагшагүйдэһэн «дүршэлтэй» хүтэлбэрилэгшэдые нэгэ газарһаа ондоо газарта табидаг байха юм.

Зарим барилгануудта партийно-политическэ хүдэлмэри мүнөө хүрэтэр задагай байһаар, социалис мүрысөөн, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэ муугаар эмхидхэгдэнхэй, барилгашадай нэрэ хүндые гутаадаг голодоһо гаргагшадта, хулгайшад болон хобдог хомхойшуулда эсэргүүгээр олониитын һанамжа элсүүлэгдэнэгүй.

Тиимэһээ барилгадахи дутуу дундануудые усадхахын тулада энэ шухала һалбариие партийна талаар хүтэлбэрилгые эрид һайжаруулха, барилгын организацинуудые мүнөөнэй эрилтэдэ тааруугаар ажал хэрэгые эмхидхэжэ шадаха эрхим һайн кадрнуудаар хангаха, барилгашадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

ТАРЯАНАЙ АЖАХЫ—ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ БОЛОНО

Республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалнуудта КПСС-эй обкомой тоосооной удаадахи ехэ бүлэгынь зорюулагдаһан байха юм.

Газар таряалан бүри болбосон ёһоор эрхилжэ, тарилгын талмайн хубааралгые һайжаруулжа, ороохо таряа бүри элбэгээр абаха асуудалда тоосоото үе соо партиин областной комитет ехэ анхарал хандуулаа.

Хэрбээ 1961 ондо республикын колхоз, совхозуудай тарилгын талмай 641,5 мянган гектар болодог байгаа һаа, 1963 ондо 746,8 мянган гектар боложо, хоёр жэлэй турша соо 105 мянган гектараар гү, али 16 процентээр нэмэһэн байна. Тиихэдэ ороохото ургамалнуудай тарилгын талмай 190 мянган гектараар, тэрэ тоодо үнэтэ ороохото ургамал бологшо шэниисын тарилга 144 мянган гектараар, тэрэ тоодо мүнөө жэлдэ 100 мянган гектараар нэмэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ сагай уларил тиимэшье һайн бэшэ байгаа, ута, хүйтэн хабар боложо, тарилгын хүдэлмэри нёдондонойхидо орходоо 2—3 неделеэр хожомдожо эхилээ. Халуун зун болоно, олон газарта таряанай эдеэшэхэ үеэр тэдэниие хатаажархиһан байна. Намартаа бороотой байжа, таряан баалдаа, мүн узуур дээрээшье гутажа эхилһэн байха юм. Ехэ таряан мүндэртэ сохюулжа хосороо. Гэбэшье республикын колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ 1962 онойхиһоо 320 мянган центнерээр, 1961 онойхиһоо нэгэ миллион 550 мянган центнерээр ехэ ороохо таряа ургуулжа абаа.

Манай республика энэ жэлдэ 9 үлүүтэй миллион пүүд ороохо таряа, тэрэ тоодо 7,7 миллион эрхим сортын шэниисэ гүрэндөө тушаагаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо миллион хахад шахуу пүүдээр, 1961 онойхидо орходоо 7 миллион үлүүтэй пүүдээр ехэ ороохо таряан гүрэндэ худалдагдаа.

Ороохо таряа бүри ехээр абахатаяа хамта республикын колхоз, совхозууд 1961 онойхидо орходоо 67 мянган центнерээр ехэ хартаабха, 56 мянган центнерээр ехэ овощ ургуулан абаһан байна. Тиигэжэ эдэ продуктнууд нилээд ехээр бэлэдхэгдээ.

Силостэ хэрэглэгдэхэ кукуруза, бусад тэжээлэй ургамалнуудые ехээр тариһанай, үбһэ хуряалта бүри һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар колхоз, совхозууд сабшалан болон бэлшээриингээ бага болоһон байбашье адууһа малдаа нилээд ехэ тэжээл бэлэдхээ. Жэшээлхэдэ, 1961 ондо 181,2 мянган тонно үбһэн бэлэдхэгдэһэн, 482 мянган тонно силос дарагдаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ сагай уларилай тааруугүй, кукурузын ургасын муушагшье байгаа һаань, 225 мянган тонно үбһэн бэ-

(Ургэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи пленум тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Энэ жэлэй ноябриин 24-дэ КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи пленум болоо. Пленум эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсээ.

Пленум КПСС-эй обкомой секретарьнуудые һунгаһан байна. Нэгэдэхи секретаряар—нүхэр **Модогоев А. У.**, хоёрдохи секретаряар—нүхэр **Продайвода К. М.**, обкомой секретаряар нүхэр **Власов Л. В.**, КПСС-эй обкомой секретаряар, соёл сурталай таһагые даагшаар нүхэр **Раднаев Д-Н. Т.** һунгагдаа.

Пленум нүхэр **Б. С. Семеновые** КПСС-эй обкомой секретаряар һунгаад, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшээр баталаа.

КПСС-эй обкомой бюродо нүхэд **Асеев Л. С., Барьядаев К. Л., Бирюков В. Г., Власов Л. В., Модогоев А. У., Очиров Ц. О., Павленко Е. П., Продайвода К. М., Раднаев Д-Н. Т., Семёнов Б. С., Хахалов А. У.** гэгшэдые пленум һунгаба.

Пленум КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүдтэ кандидадуудаар нүхэд **Алексеев Г. А., Дубровский В. И., Иванов С. Ф.** гэгшэдые һунгаа.

КПСС-эй обкомой промышленна бюрое нүхэд **Продайвода К. М.**—түрүүлэгшэ, **Бирюков В. Г., Скубаренко Е. Н., Федоров Б. Ф., Хабалов С. М., Черныш В. И., Эрдынеев Ц-Д. Б.** гэгшэдһээ пленум һунгаһан байна.

КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын бюро нүхэд **Модогоев А. У.**—түрүүлэгшэ, **Большаков В. Г., Власов Л. В., Дубровский В. И., Зинченко И. П., Стрелков А. Н., Хазагаев И. А.** гэгшэдһээ һунгагдаа.

Пленум КПСС-эй обкомой таһагуудые даагшанарые баталаа: хүдөө ажахын талаар партийна органуудай таһагые даагшаар—нүхэр **Бардонов А. Б.**, промышленностиин талаар партийна органуудай таһагые—нүхэр **Скубаренко Е. Н.**, соёл сурталай таһагые даагшаар—нүхэр **Раднаев Д-Н. Т.**, хүдөө ажахын таһагые—нүхэр **Зинченко И. П.**, промышленно-транспортна таһагые—нүхэр **Эрдынеев Ц-Д. Б.**, барилгын, городской ажахын таһагые—нүхэр **Федоров Б. Ф.**, захиргаанай, худалдаа наймаанай болон финансын органуудай таһагые—нүхэр **Мурчин М. Т.** баталагдаа.

КПСС-эй обкомой партийна комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр **Доржиев Ч-Ц. Д.** баталагдаа.

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй редактораар нүхэр **Очиров Ц. О.** баталагдаһан байна.

КПСС-эй обкомой гэшүүд

Алексеев Г. А.	Вамбуева Ц.-Д. Ж.	Кванталиани А. А.	Скрицкая А. Г.
Альцман К. П.	Власов Л. В.	Кудинова Н. И.	Скубаренко Е. Н.
Антоненко Н. Т.	Возжаев В. К.	Курочкин М. А.	Семенов Б. С.
Асеев Л. С.	Воронин Г. И.	Лубсанов Д. Д.	Степанов Г. И.
Афанасьев Л. А.	Дамдинов Н. Г.	Лысов В. Ф.	Степанова М. Н.
Бадиев А. А.	Даржаев И. Д.	Маслов Г. Ф.	Сыренов А. С.
Бадмаев Н. Г.	Доржиев Ч.-Ц. Д.	Матвеев В. Д.	Сурков В. Ф.
Базаров Д. Б.	Доржиев Ц. Д.	Медведев Н. Е.	Титов В. И.
Базаров В. Б.	Дубровский В. И.	Модогоев А. У.	Тихоненко Н. Ф.
Базирова В. Г.	Дугаров С. Г.	Мурчин М. Т.	Тюменцев Г. П.
Баирбиликтуев Д. Ц.	Еремин Г. А.	Новолодский А. И.	Федоров Б. Ф.
Балалаешников П. В.	Жалсараев Д. З.	Островский И. П.	Фролов Д. Ш.
Банзаракцаева Б. Г.	Жалцанова Д. Д.	Очиров Ц. О.	Хабалов С. М.
Бардонов А. Б.	Жигжитов С. Ц.	Павленко Е. П.	Хахалов А. У.
Барьядаев К. Л.	Зинченко И. П.	Павлов Н. Б.	Цыбиков Ц. О.
Беломестных А. А.	Золтоева Д. К.	Параева С. О.	Цыденжапов Б. Ц.
Беляков Н. П.	Иванов С. Ф.	Продайвода К. М.	Цыренов М. Д.
Бизюкин Н. И.	Игнатьев И. А.	Раднаев Д.-Н. Т.	Цыренов Д. М.
Бимбаев Д. Б.	Именохоев А. А.	Рандин А. Г.	Цынгунова А. Р.
Бирюков В. Г.	Иринчеев Н. Б.	Ревенский И. А.	Черныш В. И.
Болотов А. Р.	Калашников К. А.	Ринчинова М. Ч.	Эрдынеев Ц.-Д. Б.
Валькович В. П.	Калмыкова М. Г.	Силаков В. Н.	Юмсунов Н. Б.
		Симакин М. М.	

КПСС-эй обкомой гэшүүдтэ кандидадууд

Ануев Г. И.	Крупеников И. Е.	Похосоев Л. Я.	Федотов М. П.
Базаржапов Ц. Ж.	Куватов Д. Ф.	Семенов Ц.-Д. С.	Хомосов С. Р.
Бандеев Р. Л.	Макеев О. В.	Серебренников В. Д.	Хороших Н. Н.
Бурхинов Н.-З. М.	Максимова З. Г.	Сотнич Е. Б.	Цыбжитова С. М.
Горобец А. С.	Найдаков В. Ц.	Сапрыкин П. М.	Шалтыкова М. С.
Довгань С. Г.	Николаев А. П.	Суетин В. Я.	Шейкин В. Г.
Ермакова А. Г.	Пежемская А. А.	Туробова М. Ф.	

Областной шалгалтын комиссиин гэшүүд

Акимов В. П.	Дондубон М. Ц.	Крылова Г. Н.	Пронин Е. И.
Буянов В. Г.	Дронов Ф. И.	Крылов С. Т.	Петушинов М. О.
Византийский Ю. А.	Еланов С. О.	Минеев В. Д.	Убеев В. П.
Власов С. И.	Ендонов Ч. В.	Могнонов М. М.	Цешковская З. З.
Гомбоева О. Г.	Замараев И. Н.	Паршуков Ю. А.	

Заседаниин забһарлалгын үедэ. (Зүүн талаһаа): Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхозой комбайнер Б. Цыренова, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Пограничнa совхозой ахалагша гахайшан М. Фасхутдинов, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Онохойн совхозой хартаабхашан А. Мильгунова, Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Хурамхаанай совхозой комбайнер Ч. Бадмаев гэгшэд байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Вашингтон ошобо

США-гай президент Джон Фитцджеральд Кеннедиие хүдөөлүүлгэдэ хабаадалсахын тула СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян ноябриин 24-дэ Москваһаа Вашингтон ошобо.

«Внуково-2» аэропортдо А. И. Микояниие нүхэд Г. И. Воронов, Д. С. Полянский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. Ф. Устинов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ В. Е. Семичастный, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. А. Зорин болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд үдэшэһэн байна.

США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Фой Д. Колер, Америкын посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Ниидэхынгээ урда тээ совет болон харин гүрэнүүдэй хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ А. И. Микоян иимэ мэдүүлгэ хээ:

— Харата муухай хорлолгын эсэстэ гэнтэ алуулһан Америкын Холбоото Штадуудай президент Джон Фитцджеральд Кеннедиие хүдөөлүүлхын тулада бидэнэр Вашингтон ниидэн ошохомнай.

Энэ хүндэ гээгдэлтэй дашарамдуулан, наһа бараһан президентын бүлэдэ, США-гай правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ болон Америкын бүхы арадта үнэн зүрхэнһөө шаналжа байһанаа мэдүүлхые Советскэ правительство, тэрэниие толгойлогшо Никита Сергеевич Хрущев намда даалгаа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРЕЭ СЭХЭ ШУУД, БҮТЭМЖЭТЭЙ ШАДАМАРААР ЭМХИДХЭХЭ ГЭhЭН ЛЕНИНЭЙ ЗААБАРИ БЭЕЛҮҮЛХЭ

(Нүхэр А. У. Модогоевой элидхэлэй түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

лэдхэгдээ, 498 мянган тонно силос дарагдаа. Тиихэдэ мал ажалай продуктнууд нилээд ехээр абтаhан байна:

мяха абалга 1961 ондо 361 мянган центнер байтаа hаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 386 мянган центнер хүрэтэр нэмэhэн байгаа. Энэ жэлэй 9 hарын турша соо 293 мянган центнер гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 3,8 мянган центнерээр ехэ мяхан абтаа;

hү haалга 1961 ондо 904 мянган центнер байhанаа, 1962 ондо 953 мянган центнер хүрэтэр нэмээ. Мүнөө жэлдэ тухайлхада миллион центнер гү, али 1961 онойхиhоо 10 процентээр ехэ hүн haaгдаха байна. Гүрэндэ hү болон мяха худалдалга дээшэлээ.

Тоосоото үе соо ниитын малай тоо: эбэртэ бодо малай—6,2 процентээр, тэрэ тоодо үнеэдэй 10 процентээр, хонидой—12,9 мянган толгойгоор, гахайн—23 процентээр, шубуунай—68 мянган толгойгоор олон болоhон байна.

Тиимэ болохолоороо, республикын хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосотой шангаар худэлhэнэй ашаар хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол hалбаринууд тоосоото үе соо зарим зэргээр дэбжээ. Эдэ зарим hайн үрэ дүнгүүдэй удха шанарые ехэдэ тоолоод, республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ бии байhан горитой дутуунуудые обёорхогүй болоо гээшэ hаа тон эндүүтэй хэрэг болохо байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түргэнөөр хүгжөөн дэбжээхэ ехэ арга боломжонуудай республикын колхоз, совхозуудта бии байhан тухай түйлагдаhан амжалтанууд гэршэлжэ үгэнэ гээд таряа худалдаха уялгаяа дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан республикын ажалшадта КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээhэн амаршалга соо тон зүбөөр заагданхай.

1953 онhоо эхилэн, 10 жэлэй турша соо республикын колхоз, совхозууд 350 мянга гаран гектар шэнэ болон боро газар элдүүрилээ. Энэ хадаа өөрынгөө үрэ дүн үгэhэн байна даа. Зүгөөр бидэнэр энээгээр hанаагаа амарха ёhогүйбди.

Республика дотор намаг болон үлэмжэ ехэ шиигтэй нилээд ехэ газар бии. Намагынь хатааhан газар дээрэ үнэтэ таряанай үндэр баян ургаса абажа болохо гэжэ Кабанскын болон бусад колхоз, совхозуудай дүй дуршэл харуулжа үгэнэ. Намаг хатаахын болон шэнэ газар элдүүрилхын тулада гаргашалагдаhан мүнгэ зөөри нэгэ жэлэй турша соо харюулагдадаг.

Тоосоото хоёр жэлэй турша соо республика дотор оройдоол 42 мянган гектар, тэрэ тоодо мүнөө жэлдэ 31 мянган гектар шэнэ газар хахалагдажа, ашаглагдаhан байна. Түсэбэй ёhоор 79 мянган гектар хахалагдахаар хараалагдаhан юм. Шэнэ газар ашаглаха хараа түсэбөө дүүргээгүй дээрэhээ колхоз, совхозууд бага бэшэ продукци дутуу абаhан байна бшуу.

Хүдөө ажахын олон ургамалнуудай ургаса бага байhаар. Энэ хадаа республикын колхоз, совхозуудта газар таряалангай болбосон ёhоор үшөөл эрхилэгдэдэггүй байhанай үрэ дүн болоно гээшэ.

Газар таряалан болбосон ёhоор эрхилхэ ябадалай ондо ондоо байhан дээрэhээ аб адли эрхэ байдалда хүршэ hуудаг колхоз, совхозуудай ондо ондоо ургаса абадаг байhые харуулhан хэдэ хэдэн жэшээнүүдые элидхэлшэ дурдаа. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй управлениин «Коммунизм» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд хүршэнэр юм. Тэдэнэй газарынь аб адли, бүхы эрхэ байдалынь баhал адли. Гэбэшье «Коммунизм» колхоз энэ жэлдэ таряанайнгаа мүндэртэ сохюулhаншье байгаа hаань, гектар бүриhөө дунда зэргээр 13 центнер таряа хуряажа абаа, тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз газараа муугаар элдүүрилдэг лэ байhан дээрэhээ 9,6 центнер — 4 шахуу центнерээр бага ургаса абаhан байна.

Манай республикын газар гандадаг. Тиимэhээ таряанай газар болон сабшалан уhалдаг болохо гээшэ түсгаар шухала удха шанартай.

Гэбэшье таряанай газар, сабшалан уhалха талаар бии байhан арга боломжонууд олон ажахынуудта хэрэглэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ Мухар-Шэбэрэй управлениин ажахынуудта бүхы дээрээ 2.800 гектар, Баргажанай — 3.700 гектар, Хориин — 1500 гектар, Хяагтын — 2.800 гектар таряанай газар уhалагдангүй үлэhэн байна.

Газарай хүрьhэ үтэгжүүлхэ гээшэ угаа ехэ арга боломжо мүн болоно. Минеральна үтэгжүүлгэ бүри элбэгээр гаргаха хэмжээнүүдые парти мүнөө абажа байна. Тиихэдээ, үтэгжүүлгэ ороохо таряа элбэгээр абаха бодото зам болоно гэжэ парти хараадаа абана. Манай колхоз, совхозууд минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абадаг болохо. Гэхэтэй хамта, нютагайнгаа үтэгжүүлгэ зэзэн ёhоор хэрэглэхэ шухала.

Олоор үдэжэ байhан адуу малайнгаа наг шэбхын хахадыеньшье хэрэглэжэ шададаггүй олон колхоз, совхоз манай республикада бии гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

hайн шанартай үрэhөөр тарилга хэбэл ургаса нилээд ехээр дээшэлүүлжэ болохо. «Онохойская 4» гэжэ сортын шэнииисэ hайн үрэ үгэдэг гэжэ hүүлэй жэлнүүдтэ элирээ. Гэбэшье хуушанайнгаа заншалаар олон ажахынууд муудаhан «лютесценс» гэжэ үрэhөөр тарилга хэдэг байhан зангаараа.

Тиимэ болохолоороо, газар таряалан болбосон ёhоор эрхилхэ гээшэ гол зорилго болоно гэжэ колхоз, совхозуудай манай хүдэлмэриин дуршэл элеэр харуулжа үгэнэ гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Республикын колхоз, совхозууд пропашной ургамалнуудые улам ехээр тариха, ойрын хоёр жэлэй турша соо 100—150 мянган гектар хүрэтэр талмай дээрэ горох тариха, 350—400 мянган гектар намарай эртын паар хахалдаг болохо ёhотой. Тиихэтэй хамта ойрын 2—3 жэлэй турша соо паарлагдадаг газар ехэ болгохын, ороохото ургамалай тарилгын талмайе 680—700 мянган гектар болгохын тулада шэнэ газар саашадаа элдүүрилдэг байха шухала.

МЯХА, hҮ, НООhО ЭЛБЭГЭЭР АБАХА

1961 онойхитой сасуулбал мал ажалай продукци абалга, гүрэндэ худалдалга нэмэhэн байна. Гэбэшье энэ ургалта тон хангалтагүй, илангаяа hү haалга, нооhо хайшалалга гээгдэлтэй. Нооhо хайшалха, гүрэндэ худалдаха түсэб 1962 ондо, мүн энэ жэлдэ дүүргэгдээгүй. hү haaxa, гүрэндэ худалдаха түсэб 1962 ондо дүүргэгдээгүй, энэ жэлдэ мүн лэ гээгдэлтэй байhаар.

Иимэ ушар юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ мал ажал ашаг ехэтэй болгохо шухала байhан тухай партиин заабаринуудые республикын олонхи ажахынууд хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Республикын олон колхоз, совхоздо мал ажалай тулюур муугаар эрхилэгдэдэг байhые харуулhан хэдэн жэшээнүүдые элидхэлшэ дурдаа: зуун гектар газар бүридэ хүртэдэг малай тоо үсөөн, hүрэг дотор эхэ малнуудынь үсөөн, ашаг шэмэнь бага.

Ниитын малай тоо толгойн удаанаар үдэлгын, ашаг шэмынь бага байhанай гол шалтагаан гэхэдэ, тэжээл багаар бэлэдхэдэг ушарhаа болоно.

Тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ асуудалые нэгэн адляар, бүхы ажахынуудта нэгэ янзын аргаар шиидхэжэ болохогүй. Ажахы бүхэн онсо өөрэ байдалтай байдаг. Харин тэжээлэй асуудал шиидхэлгэдэ туhалха гол ургамал гэхэдэ кукуруза болоно. Теэд кукурузые Хяагтада ургуулга Яруунада ургуулhанда орходоо тад ондоо байдаг.

Теэд тэжээлэй асуудал шиидхэлгэдэ манайда нэгэн адляар хандадаг, нютагай эрхэ байдалые, ажахын онсо өөрэ илгаае хараада абадаггүй ушар олон үзэгдэнэ.

Хориин партийна конференци дээрэ иимэ жэшээ дурдагдаhан юм. hүүлэй жэлнүүдтэ Исэнгын совхоз ороохондо, силостэ, зелёнкодо гэжэ гансал ешмээн таридаг, бусад ургамалнуудые, тусхайлхада обёос оройдоо тарихаяа болинхой. Тиигэжэ бүхы тарилгын талмайн 90 процентые ешмээн эзэлдэг. Энэ ешмээниинь гектарай 3—4 центнер ургаса үгэдэг, тиин газар дээрэhээ 8—9 центнер обёос хуряадаг байна. Шииг ехэтэй газарта ешмээн ороохошье, hолоомошье үгэдэггүй, харин гектарай 15—20 центнер, ёhоор лэ hайн хяаг үбhэн абтадаг байна. Иигээд байхадаа гансал ешмээн таридаг совхозой хүтэлбэрилэгшэд ажал хэрэгтээ ухаансараар хандана гээшэ гү?

Олохон ажахынууд hайн ургаса үгэхэгүйень мэдэжэ байгаад, тиимэ газар дээрэ кукуруза таридаг байха юм. Дабhалиг хүрьhэтэй газарhаа таанад кукурузын hайн ургаса хуряажа абахагүйт. Харин донник эгээл муу газарта ургажа, ехэ тэжээл үгэдэг бшуу. Жэшээлхэдэ, Шергинскэ совхоз нёдондо донниигые ороохоноор холёод, хүсэгүй, муу газарта таряа hэн. Энэ талмай дээрэhээ гектарай 7—8 центнер ороохо хуряагаа бэлэй. Тиихэдэ энэ жэлдэ донник аргагүй ехээр ургаа, тэрэнь силостэ, үбhэндэ, ногоон тэжээлдэ хүрэhэн байха юм. 210 гектар талмай дээрэhээ силостэ орохо 16.800 центнер ногоон эшэ набша—гектарай 80 центнер хуряагдаhан юм. Үбhэндэ гэжэ сабшагдаhан 350 гектар дээрэhээ гектарай 17 центнер, зарим участогуудhаа 20 гаран центнер эрхим hайн үбhэ абаа hэн.

Кабанскын ажахынуудта тэжээлдэ гэжэ горох обёос хоёрые холижо таридаг, гектарай 100 гаран центнер ногоон эшэ набша хуряадаг. Энэ хадаа белогоор айхабтар баян тэжээл ха юм! Манай олонхи ажахынуудта саахарай свёкло муугаар ургадаг аал? Улаан-Үдэ шадарай колхозууд саахарай свёклын баян ургаса хуряажа шадахагүй аал? Шадахал байха.

Бүхы тэжээл соо бүдүүн тэжээл, түбхын түрүүндэ үбhэн ехэ hуури эзэлдэг. Олонхи ажахынуудта хээрын сабшалангай ургаса жэл бүри дээшэлхын орондо хорожо байдаг. Гэхэ зуура, ногоо тарилсаад, сабшалангаа үтэгжүүлээд, борнойлоод, дисковалаад байгаа hаа, сабшалангай ургаса нилээд дээшэлхэ гэжэ олон түрүү луговодуудай дүй дуршэл харуулна.

Колхоз, совхоз бүхэн хэды шэнээн тэжээлтэйб, тэжээлэй асуудалые хайшан гээд шиидхэхэб гэжэ управленинүүд, партийна комитедүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерство hайнаар тодорхойлхо ёhотой. Ажахы бүхэндэ тодо hонор түсэбэй табигдаад байбални, тэрэниие ерэхэ хабарhаа эхилээд бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Мал ажал хүгжөөлгын үндэhэ hууринь үбhэ тэжээл болоно. Гэбэшье мал ажалай али бүхы асуудалнуудые гансал үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудалда хабаадуулха болоо hаамнай, буруу болохо бшуу. Газар таряалангайхидал мэтэ, мал ажалдашье туйлай ехэ нөөсэ, арга боломжонууд бии. Теэд эдэ үшөөл муугаар хэрэглэгдэнэ.

Республикын колхоз, совхозууд эхэ малай олоор hубайрhанай эсэстэ мал ажалай талаар горитой хэмжээнэй гарзада ородог. Адууhа малшье олоор гарзалhаар. Олохон колхоз, совхозуудта hүүлэй жэлнүүдэй турша соо адууhа малай гарзалга хорохоhоо байтагай, улам ехэ болоо.

Дутамаггүй хүрэхэ үбhэ тэжээлгүйгөөр мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын аргагүй. Тиимэhээ адууhа малаа зүбөөр, тусхай нормын ёhоор эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Теэд манай олохон ажахынуудта адууhа малаа ямаршье гуримгүйгөөр эдеэлүүлдэг, тиигэжэ үбhэ тэжээл хэтэрмэ ехээр гаргашалаад, даншье hаа бага продукци абадаг.

Үүсэлэгдэхэ мал түргөөр шахан таргалуулха хэрэг зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ шухала удха шанартай. Теэд иимэ ехэ арга нөөсын олохон ажахынуудта муугаар хэрэглэгдэдэг байhынь халагламаар.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаад, мал ажалаа ёhотойл түргөөр хүгжөөгөөд байбал, республикын колхоз, совхозууд богонихон болзор соо мал ажалай продуктнуудые эрид ехээр абадаг болохо аргатай.

Үйлэдбэриин управлени бүхэндэ, бүхы колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин гайхамшагта түрүүшүүл, замай залуушад бии. Хүдөө ажахын продукци саашадаа улам ехээр абаха талаар ажахы бүхэндэ барагдашагүй ехэ нөөсын, арга боломжын бии байhые тэдэнэр өөhэдынгөө бодото ажал хэрэгээр, түйлаhан үрэ дүнгүүдээрээ харуулна бшуу.

Колхоз, совхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ, тэдэнэй экономикые дэбжээхэ асуудалнууд дээрэ элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Тэрэ хадаа колхоз, совхозуудай ажахын ажал ябуулгын зарим дүнгүүдые шэнжэлэн харуулhан байна. Гээгдэнги ажахынуудые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар бэхижүүлхэ асуудалнууд тухай элидхэлшэ мүн лэ тогтожо хэлээ.

«Гээгдэнги колхоз, совхозуудай экономикые дэбжээхэ зарим асуудалнууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ Н. С. Хрущевой эльгээhэн бэшэг бидэндэ ехээр туhалаа, партийна организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, үргэн олон колхозниигуудай болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй анхаралые ажахынуудай экономико дэбжээхэ асуудалнуудта хандуулаа. Муу бэшэ хэмжээ ябуулганууд зохёон табигданхай. Мүнөө болоод байхада тэдэниие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэг гарана. Мүнөө гээгдэнги ажахынуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ гээшэ гол шухала, хойшолуулашагүй хэрэг болонхой.

Республикын хүдөө ажахыда мүнөө үедэ 2.800 гаран мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо 1.253 мэргэжэлтэд колхоз, совхозуудта, 200 гаран мэргэжэлтэд үйлэдбэриин управленинүүдтэ, 674 мэргэжэлтэд хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерстводэ мэдэлтэй организацинуудта, 163 мэргэжэлтэд «Сельхозтехника» болон бусад зургаануудта хүдэлдэг. Иимэ олон мэргэжэлтэдэй дундаhаа колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнууд, отделенинүүдэй эрхилэгшэд, бригадирнууд болон фермэнүүдые даагшын хүтэлбэрилхы тушаалда эльгээхэдэ болохо байна.

Элидхэлэй энэ бүлэгые дүүргэхэ зуураа, нүхэр Модогоев иигэжэ хэлээ:

Хэрбээ партийна болон советскэ органуудай хүдөө ажахые hайнаар, мүнөө үеын эрилтын ёhоор хүтэлбэрилөө hаань, республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ дутуу дундануud үсөөн, hайн үрэ дүнгүүд ехэ байха hэн.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин hула байhан ушар үйлэдбэриин управленинүүд болон партийна комитедүүдэй, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерствын, Министрнүүдэй Соведэй, партиин обкомой ажал ябуулгада горитой дутагдалай бии байhые гэршэлнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашадань дэбжээхын тулада колхозууд болон совхозуудые hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, нэн түрүүн нютагуудтахи эмхидхэлэй хүдэлмэриие hайжаруулха хэрэгтэй.

АЖАЛШАДАЙ МАТЕРИАЛЬНА БОЛОН КУЛЬТУРНА АЖАhУУДАЛЫЕ ХЭЛБЭРИШЭГҮЙГӨӨР hАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

Промышленность болон хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөhэнэй үндэhэ hуури дээрэ тоосоото үе соо манай республикын улад зоной ажабайдал нилээд hайжараа. Энээниие иимэ тоо баримтануудаар гэршэлжэ болоно: 1962 ондо республикын ажалшадай мүнгэн олзо доход 1961 онойхидо орходоо 10,5 миллион түхэригөөр ехэ байгаа. 1963 ондо энэ ургалтань бүришье ехэ байха. Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, улад зоной эд зөөри худалдан абаха шадабаринь ехэ болоо бшуу. Эдеэ хоол болон промышленна эд бараа ехээр гаргадаг болоhон ушар ажалшадай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха арга олгоо. Хоёр жэлэй турша соо гүрэнэй кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 11,6 процентээр ехэ болоо. Мүнөө жэлдэ улад зондо эд бараа худалдалга 1961 онойхидо орходоо 34 миллион түхэригөөр ехэ болоно. Тиигэхэ зуура мал ажалай продуктнууд эли бодо ехээр худалдагдадаг болоо. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ 1961 онойхидо орходоо улад зондо мяхан 45 процентhээ үлүүгээр, hүн болон hүнэй зүйлнүүд 13 процент ехээр худалдагдаа. Оёдоhон эд бараан гэхэ мэтэ промышленна товарнууд 9 процентээр, хубсаhа угаадаг машинанууд — 92 процентээр, холодильнигууд—64 процентээр, телевизорнууд—89 процент үлүү ехээр худалдагдаhан байна.

Ниитын эдеэ хоол бэлдэн худалдалгын эрьесэ 11 үлүүтэй процентээр ехэ болоо.

Гэр байранууд бүри улам олоор баригдадаг боложо байнхай. 1962 оной, мүн энэ жэлэй 9 hарын турша соо гүрэнэй эд зөөреэр 270 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтөө. Энээнhээ гадна улад зоной эд зөөреэр, гүрэнэй үгэhэн зээлиин мүнгөөр 30 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдаа. Иигэжэ бүхы дээрээ 10 мянган ажалшадай бүлэнэр шэнэ байрануудта нүүжэ ороо.

Ажалшадай материальна болон соёл болбосоролойнь хэмжээнэй улам ургажа байhые hургуулинууд, hургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд болон элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудай тоо гэршэлжэ үгэнэ.

Мүнөө үедэ республика дотор арад зоной ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангадаг 760 гаран предприятинууд тоологдоно. Тэдэнэй тоодо гутал, хубсаhа оёдог, заhабарилдаг 150 предприяти бии.

Улад зон автомобиль, трамвайгаар зарим тэды hайнаар хангагдадаг болоо. Мүнөө республика дотор городууд хоорондын 82, городой 40 автобусно маршрут бии. Тэдэнэй утань 13 мянга шахуу модо болодог.

hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, харгы бариха, водопровод болон канализаци улам олон болгохо, бани, гостиница гэхэ мэтые бариха хүдэлмэри нёдондонойхидо орходоо зарим тэды hайнаар хэгдэhэн байна.

Ажалшадай культурно-ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангадаг бүхы эмхи зургаануудай ажал ябуулга улад зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые үшөөл ханганагүй.

Гэр байрын асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй байhан эгээл шанга асуудалнуудай нэгэн болоно. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо гэр байра мүнөө олоор баридаг болоошье hаамнай, гэр байра бариха түсэб саг үргэлжэ дүүргэгдэнэгүй. Худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйл үшөөл олон байhаар. Хүтэлбэрилэгшэдэйнь тулюур нобшоор, харюусалгагүйгөөр хүдэлдэг дээрэhээнь арад зониие эд бараагаар хангаха хэрэгтэ таhалдал үзэгдэнэ, совет худалдаа наймаанай гуримуудые бүдүүлигээр эбдэхэ ябадал үсөөн бэшэ ушарна. Худалдаа наймаанай организацинууд хүдэлмэридөө түрүү онол аргануудые hулаар нэбтэрүүлдэг байhаар.

ПАРТИЙНО-ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ХЭМЖЭЭЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Партиин зүгhөө экономикые үлэмжэ hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо зорилгоор партиин хүтэлбэрилхы органуудые доронhоонь дээдэ шата хүрэтэрнь шэнэдхэн хубилгаха, тэдэнэй ажал ябуулгые үйлэдбэриин шэнжээр шэнэдхэн табиха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум тогтооhон байна.

Партийна органуудые шэнэдхэн хубилгаhанhаа хойшо жэл шахуу саг үнгэрбэ. Арадай ажахые партиин зүгhөө шууд hайнаар хүтэлбэрилхэ таатай зохид эрхэ байдал энэ шэнэдхэн хубилалта байгуулаа гэжэ түрүүшын дүнгүүд харуулна.

Үйлэдбэриин болон районно партийна комитедүүд кадрнуудые үлэмжэ hайнаар шэлэн олодог, хубаарилан табидаг, тэдэниие hургадаг, хүмүүжүүлдэг болоо, предприяти, колхоз, совхозуудай экономико гүнзэгыгөөр мэдэдэг, зоной дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд hайнаар ябуулдаг боллоо. Шэнэдхэн хубилалтын hайн үрэ дүнгүүдые харуулhан хэдэн жэшээнүүд элидхэл соо дурдагданхай.

Гэбэшье зарим парткомууд, КПСС-эй райкомууд юрэнхы дээрэнь ёhо тэдыгээр хүтэлбэрилхэ, ажал хэрэгтээ халирхайгаар хандаха гэхэ мэтэ хүдэлмэриин тулюур арга методээ үшөөл хэрэглэhэн зандаа. Эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри үсөөн бэшэ ушарта суглаа хуралаар хизаарлагдадаг байна.

Экономикые дэбжээхын түлөө тэмсэл — партийна хүдэлмэриин гол удхань болоно. Хэрбээ партийна эхин организацинуудай, бүхы коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл оролдосотойгоор хүгжөөгөөд байбал, промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ орёо оньhон, ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха байнабди.

Областной партийна организацида партийна 852 эхин организаци тоологдоно. Тэндэ КПСС-эй 28.309 гэшүүд, 2.213 гэшүүндэ кандидадууд бүридхэлдэ абтанхай. Тоосоото үе соо предприяти, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд нилээд ургаа, бэхижээ, тэдэнэй тус бүридэнь дунда зэргээр: колхозуудта — 60 коммунистнууд, совхозуудта — 115 коммунистнууд хүртэнэ. Цехүүдэй болон бригадануудай парторганизацинуудай тоо 552-hoo 712 хүрэтэрөө, партгруппануудай тоо 356-hаа 734 хүрэтэрөө олошорhон байна.

Олохон эхин парторганизацинууд парти доторой хүдэлмэреэ hайжаруулаа, зоной дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри hайнаар ябуулдаг, захиргаанай эрхилдэг ажахын ажал ябуулгын хойноhоо үлэмжэ hайнаар хинадаг болоо. Локомотив-вагон заhабарилдаг, «Электромашина» заводууд, нарин сэмбын фабрика, Баргажанай, Хүртэйн леспромхозууд болон бусад предприятинуудай партийна организацинууд үйлэдбэриин түсэб дүүргэхэ тушаа хүдэлмэришэдэй, инженер, техниигүүдэй дунда горитой хүдэлмэри ябуулдаг.

Республикын колхоз, совхозуудай олохон эхин парторганизацинууд хүдэлмэреэ мүн лэ нилээд hайжаруулаа. Тэдэнэр дайшалхы эмхидхэлшэд боложо, өөhэдыгөө тойруулан үргэн олон ажалшадые нягтаруулан жагсаадаг, гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудай дүүргэлтые хангажа байдаг юм.

Гэхэтэй хамта, олохон партийна эхин организацинуудай, илангаяа Түнхэнэй, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй, Галуута Нуурай промышленно-үйлэдбэриин зонын парторганизацинуудай ябуулдаг парти доторой хүдэлмэри мүнөө үеын эрилтэнүүдhээ гээгдэжэ байhаар. Олон коммунистнууд парторганизацинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабааданагүй, партийна даабаригүй, үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэ харуулдаггүй байха юм.

Партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабарииень дээшэлүүлээгүй hаа, промышленность, хүдөө ажахые хүгжөөхэ, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ талаар горитой, бата амжалтануудай туйлагдахань бэрхэ гэжэ хэлэлтэй. Энэ ушар партийна эхин организацинуудые hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, тэдэниие эмхидхэлэй талаарнь бэхижүүлхэ хүдэлмэри шангадхахыень обком, горком, үйлэдбэриин партийна комитедүүдые уялгална.

АЖАЛШАДАЙ НИИТЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ

Манай парти бүхы ажал ябуулгадаа Соведүүд, профсоюзууд, комсомол гэхэ мэтэ ажалшадай ниитын организацинуудта түшэглэдэг.

Манай республика дотор 17 городской, районно, 155 поселково, сельскэ Соведүүд тоологдоно. Советскэ органуудай дэргэдэ ажалшадай ниитын олон организацинууд хүдэлжэ байдаг. Тэндэ хүдэлмэришэд, колхозниигууд болон интеллигенциhээ бүридэhэн 80 мянган эдэбхитэд нэгэдүүлэгдэнхэй. Бүхы городской, районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудта худалдаа наймаанай болон эмхидхэлэй-инструкторскэ ниитын таhагууд байгуулагданхай.

Арад зоной ажаhуудалай эрилтэнүүдые hайнаар хангаха тухай анхарал оролдолго гаргаха гээшэ Соведүүдэй бэелүүлхэ мүнөө үеын шатадахи шухалын шухала зорилго мүн. Гэбэшье үүсхэлгүйгөөр, олон ажалшадые hонирхуулжа байдаг амин шухала асуудалнуудые шиидхэдэггүй гүйсэдкомууд манайда үшөөл бии. Ажалшадай эрилтэнүүдтэ анхаралгүйгөөр, албан хойшогоор хандадаг баримтанууд зарим hайгүйсэдкомуудай хүдэлмэридэ үзэгдэдэг.

Советскэ органуудай хүдэлмэриие партийна комитедүүдэй hулаар хүтэлбэрилдэг дээрэhээ иимэ горитой дутуунууд тэдэнэй ажал ябуулгада үзэгдэнэ бшуу.

Нютагай Соведүүдые партиин зүгhөө hайнаар хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй бүхы ажал ябуулгые улам саашадань эдэбхитэй болгохо гээшэ партийна комитедүүдэй, бүхы партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Тоосоото үе соо профсоюзай организацинуудай хүдэлмэри эли бодо hайжараа. 220 мянган гэшүүдые нэгэдүүлдэг 1.740 профсоюзай организацинууд манайда тоологдоно. 1961 онойхитой сасуулбал, профсоюзай гэшүүдэй тоо 10 мянга гаран хүнүүдээр олошороо. Профсоюзай организацинуудай тоо 160-аар олошороо. hунгагдамал профсоюзай органуудта 50 мянга гаран эдэбхитэй хүнүүд хүдэлдэг юм.

Профсоюзай организацинууд ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын hонирхолтой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Олохон предприятинуудта үйлэдбэриин зүблөөн, ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай организацинууд, научно-техническэ нэгэдэлнүүд, ниитын конструкторскэ бюро, экономическа шэнжэлэлгын бүлэгүүд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Гэхэ зуура, профсоюзай органуудай, илангаяа барилга болон промстройматериалнуудай предприятинуудта, совхозуудтахи профсоюзай органуудай хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии. Зарим профсоюзай организацинууд социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ ёhо тэдыгээр хандана.

Бүхы профсоюзай организацинуудай хүдэлмэриие эдэбхитэй [...]гохо, ажахын болон соёлой бай[...]лалтада тэдэнэй дүүргэдэг үү[...] дээшэлүүлхэ, тэдэнэй хүдэлмэ[...] арга методүүдые нарижуулан [...]жаруулха, тэдэниие саг үр[...] хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна [...]низацинуудай зорилго мүн.

Ленинскэ комсомол партиин [...]шалхы туhалагша, залуушу[...] хүмүүжүүлэгшэ, эмхидхэгшэ [...]hан, мүнөөшье байна.

Комсомолой областной орган[...]ци өөрынгөө зэргэнүүдтэ 53 м[...] үлүүтэй хүбүүд, басагадые н[...]дүүлдэг. Партийна организаци[...]дай хүтэлбэри доро промышле[...] предприятинуудай, колхоз, со[...]зуудай комсомолой организаци[...] ажахын болон соёлой байгуула[...] залуушуулые эдэбхитэйгээр ха[...]дуулдаг, тэдэниие коммунис ё[...] хүмүүжүүлдэг.

Тээсгэн үнгэрhэн комсомолой [...]ластной конференци дээрэ ком[...]лой организацинуудай хүдэл[...] шүүмжэлхы ёhоор шэнжэлэг[...] тэрэниие саашадань hайжару[...] хэмжээнүүд тодорхойлогдоо. [...] комсомолой эдэбхитэд эмхидха[...] гээшье, политическэшье талаар[...]лээд ургаа, тэдэнэй зэргэдэ [...] шуулай гайхамшагта толгойл[...] олон гэжэ конференци хар[...]hэн. Комсомолшууд hайнаар [...]лахые, партидаа, арад зондоо [...] юумэ хэхые хододоо эрмэлзэжэ[...]даг. Зүгөөр тэдэнэй бурьялма[...] хүсые шадамараар толгойлхо [...]тэй. Энэ хэрэг партийна орга[...]цинуудта, партийна комите[...] даалгагдана.

Ажалшадай ниитын бүхы ор[...]зацинуудые эрид hайнаар хүт[...]рилдэг болохо гээшэ респуб[...] партийна органуудай шухалын[...]хала зорилго мүн. Элидхэлшэ[...] шань партийно-гүрэнэй хина[...] органуудай хүдэлмэри тухай [...]

СОЁЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ МҮНӨӨ ҮЕ[...] ЗОРИЛГОНУУДТА ХАРЮУСАМААР ЯБУУЛХА

— Областной партийна организациин эрхилдэг соёл сурталай бүхы хүдэлмэри коммунизм байгуулагшын сахиха ёhо гуримда таарамаар республикын ажалшадые хүмүүжүүлхэ, долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй ажалай болон политическэ эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ сүм шэглүүлэгдэнхэй, — гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй эрилтэнүүдэй ёhоор ниитэ-политическэ хүдэлмэреэ шэнэдхэн табихадаа, партиин обком болбол тэрэниие үшөө тодо hонор, нүлөө ехэтэй болгохын тулада али бүхы хэмжээнүүдые абаhан байна. Мүнөө агитациин хүдэлмэриие мянга гаран коллективүүд эрхилнэ, тэндэ 18 мянга гаран агитаторнууд, тэрэ тоодо 5 мянга шахуу үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунис ажалай ударнигууд тоологдоно.

Хүнүүдэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ бүхы хүтэлбэрилэгшэдэй, илангаяа мастер, бригадирнуудай хабаадалтые эрхэ бэшэ, шухалын шухала уялга болгоhон лэ газарта партийна организацинууд үлэмжэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Сэмбын фабрикын, ЛВРЗ-гэй, «Электромашина», «Теплоавтоматика» заводуудай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (Баргажан) болон бусад парторганизацинуудай ябуулдаг хүдэлмэри энээндэ жэшээ боложо үгэнэ.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ажахытай холбоогүйгөөр ябуулжа болохогүй. Хүнүүд хадаа түсэбэй түлөө дэлгэрhэн тэмсэлэй үедэ хүмүүжүүлэгдэхэ ёhотой. Имагтал үйлэдбэри дээрэ коммунис ажалай ударнигуудай гайхамшагта хүдэлөөн түрэн мүндэлөө бэлэйл. Мүнөө үедэ республика доторнай энэ хүдэлөөндэ 113 мянга гаран хүдэлмэришэд, колхозниигууд болон алба хаагшад хабаадана. Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ 22 предприяти, 200 гаран цехүүд, 1.200 бригаданууд, мал ажалай фермэ, гүүртэнүүдэй 60 коллектив хүртэнхэй. Коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 33 мянга үлүүтэй хүнүүд хүрөө гэхэ гү, али 1961 онойхидо орходоо энэнь 25 мянгаар олон болоно.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн үйлэдбэриин хэдэн арбаад, зуугаад түрүүшүүлые хүмүүжүүлэн гаргана, энэ хадаа ниитын ехэ удха шанартай, энээндэ үргэн олон зон хабаадаха зэргэтэй.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн коммунис культура, ажаhуудалай түлөө хүдэлөөнтэй, ажалшадые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, совет хүнүүдэй ухаан бодолдо, ажабайдалда үзэгдэдэг хуушанай үлэгдэлнүүдые үгы хэхэ, коммунизм байгуулагшын сахиха ёhо гуримай үндэhөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй нягта холбоотой байха ёhотой.

hүүлэй үедэ партийна организацинууд урданай сагай үлэгдэлнүүдтэй, ажалда, социалис зөөридэ хайша хэрэгээр хандаха ябадалтай тэмсэхэ тэмсэлые нилээд шангадхаа.

Гэбэшье Кабанскын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй управленинүүдэй олохон партийна организацинууд ниитын зөөриие хулгайлха, [...] ажахыда эзэн бусаар хандаха, [...]сынгөө ажахы ехэ болгохо, [...] хэхэгүй, архидаха гэхэ мэтэ [...] дэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл [...] hулаар ябуулна, hүзэгтэйшү[...] дунда шажанда эсэргүү про[...]да hулаар ябуулдаг байха юм.

Ажалшадай соёл болбосоро[...] шэлүүлхын түлөө тэмсэхэдэ[...] жанда эсэргүү хүдэлмэри яб[...] хэрэгтэ соёл гэгээрэлэй эмхи[...] гаанууд ехэ үүргэ дүүргэхэ [...] Республика доторнай эдэ эмхи[...] гаанууд жэл бүри олошорно.

Гэхэ зуура, диилэнхи олон[...] гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, [...] гаяа хүдөө нютагуудтахи эмхи[...] гаанууд КПСС-эй ЦК-гай [...] Пленумэй табиhан үндэр ехэ [...] тэнүүдтэ харюусамаар хүдэл[...]

Манай республика совет [...] республиканuудтал адли ул[...] нойнгоо талаар олон үндэhэ [...] hаа бүридэнэ. Манай пред[...] колхоз, совхоз, hуралсалай [...] бүхэндэ олон үндэhэ яhатан[...] лөөлэгшэд ээм мүрөө тү[...] ажаллажа байдаг. Тиимэhээ [...] тиин областной комитет а[...] дай интернациональна хүмүү[...] гэдэ, арадуудай хоорондохи[...] барисаа улам саашадань бэхи[...] хэ хэрэгтэ ехэ анхарал хан[...]

Зорилго юуб гэхэдэ, аха дүү[...] харилсан ажаллалгын, бэе [...] туhалалсажа байгаад hурал[...] бодото жэшээ дээрэ КПСС-эй [...] скэ национальна политикые [...] бүри пропагандалха, ара[...] хоорондохи хани барисаа [...] ехээр бэхижүүлхэ, шовини[...] лоод национализм, тэрэшэ[...] циональна эгоизм гаргаха [...] лые эрид буруушааха шуха[...] дуудай хани барисаан — [...] хүсэн, шэнэ амжалтануу[...] эшэ үндэhэн мүн.

Ажалшадые коммунис ё[...] мүүжүүлхэ хэрэгтэ хэблэл, [...] телевидениин дүүргэдэг [...] дээшэлүүлхэ асуудалнуудт[...] публикын творческо хол[...] болон творческо интелли[...] ажал ябуулгада, hургуули, [...] hургуулинуудай, республики[...] дэм-шэнжэлэлгын эмхи зург[...]дай хүдэлмэри дээрэ дэлг[...]гээр тогтон элидхэлшэ хэлэ[...]

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ [...] хэлшэ иигэжэ хэлээ:

— Манай областной пар[...] организаци өөрынгөө XXIV [...] ренцидэ идейнэ болон эмхид[...] гээ талаар нилээд ургаhан, [...] хатуужаhан, шалгармал ле[...] Н. С. Хрущев түрүүтэй па[...] Центральна Комитедые тойрон[...] та жагсаалтайгаар ерэбэ.

Бидэнэр долоон жэлэй зу[...] хи жэлэй гарахын урда тэ[...] лажа байнабди. Үшөө горитой, [...] оньhон олон зорилгонуудые [...] хэхэ байнабди. Партиин XXII [...] дын түүхэтэ шиидхэбэринүү[...] зэбсэгжэhэн областной пар[...] организаци партиин Центра[...] Комитедэй хүтэлбэри доро з[...] рилгонуудые амжалтатайгаар [...] хэхэ байха. Энээндэ hэжэ[...] гүй.

Нүхэдүүд, коммунизм ба[...] гын шэнэ илалтанууд тээшэ[...] шаа!

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур
1963 оной ноябриин 26.

XXIV областной партийна конференци

С-эй ОБКОМОЙ ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ БОЛОН ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

дай XXIV областной пар- конференцидэ табигдаһан обкомой болон областной ын комиссиин тоосото үүдээр хамта 23 делегат э. Эгээн түрүүлэн КПСС-эй ын горкомой секретарь нү- рюков трибунада гаража, кын ниислэл хотын ком- удай, ажалшадай бэелүүл- ан ехэ хэрэгүүд тухай хөө-

радай ажахые партиин зүг- тэлбэрилгын шэнэдхэн ху- һанай аша үрэ элеэр ха- — гээд нүхэр Бирюков эхилнэ. — Үнгэрһэн хоёр туршада манай городой про- на предприятинууд таниг- бэшэ болотороо шэнэдхэгдээ, тор хэдэ хэдэн шэнэ пред- ууд продукци гаргажа за- Энэ үедэ предприятинуудта рно-техническэ хүдэлмэри- й тоо хоёр дахин олошороо. ин горком кадрнуудые табиха, тэдэниие һургаха да гол анхаралаа хандуул- өө үедэ город дотор арадай ерситет ажаллана. Пар- рганизацинуудай секретарь- эдэбхи үүсхэлтэй, эрдэм атэй хүнүүд дэбжүүлэгдэн-

дотор коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө мүры- рэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээн- а 48 мянган ажалшад ха- 16 мянган түрүү хүнүүд- унис ажалай ударнигай хүн- рэ зэргэ олгогдоо.

приятинуудта уралан нари- ухаалан зохёохо хүдэлөөн э. Энээнэй ашаар гүрэнэй зөөри ехээр алмагдана, ху- шэдэй ажалай бүтээсэ дээ- Тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай н Пленумэй һүүлээр горо- ртийна организацинууд эко- ска асуудалда ехээр анхар- энхой.

ань нүхэр Бирюков партий- ганизацинуудай хүдэлмэридэ һгаа дутагдалнуудта тогтоо. партийна хүтэлбэрилэгшэд а янзаар суглаа, зүблөөндэ үтөөд, хүдэлмэришэдэй дун- жа, эмхидхэлэй, өйлгуулам- үдэлмэри һайжаруулха гэжэ оггүй гэбэ. Энээнэй эсэстэ иятинуудай хүсэ ехэтэ тү- энүүд дүүрэнээр хэрэглэг- тэдэнь оройдоол 1,5 ха- ашаглагдана. Хүдэлмэришэ- алһаа гээгдэхэ баримтанууд лангаяа барилгын предприя- гэр байра бүтээхэ түсэбөө лжэ дүүргэнэгүй.

цэ КПСС-эй обкомой хүдэл- шэдшье харюусалгатай. Тэ- жахын холын хараата асуу- ые тон аали нобшоор шиид- үдэлмэришэдэй дунда үсөөн обкомой секретарьнар, та- даагшад ажалшадай үмэнэ хөөрэлдөө хэхэ гэжэ һа- табидаггүй гэжэ нүхэр Би- шүүмжэлээ.

аргажанай үйлэдбэриин уп- ин колхоз, совхозуудай ажал- астной ээлжээтэ партийна ициие ажалай шэнэ амжал- р үгтаба,—гээд тэндэхи үйлэдбэриин парткомой рь нүхэр **Базаров** үгэеэ — Энэ жэлдэ гүрэндэ та- лаха гурбан жэлэй түсэб э. Мүн хартаабха, овощ, худалдаха түсэбөө бэелүү- Мүнөө үедэ һү худалдаха үргэхын түлөө тэмсэжэ . Управлениин 88 һаали- 4 оной түсэбөөр ажаллана. най совхоз һү тушааха э түсэб дүүргэнхэй. Ажа- үшүүл али болохоор урма- на.

ән хабарһаа эхилжэ ажа- р тусхай шэглэлтэй томо ууд эмхидхэгдэжэ захалаа. лмэри 1965 оной һүүл ба- ы ажахынуудта бэелүүлэг- үрэхээр хараалагдана. Тэ- хогдоһон, тусхай шэглэл- ланууд колхозой правлени- зой дирекцидэ сэхэ мэдэл- юм. Тиигэжэ мүнөө үедэ һон олон дабхар хүтэлбэ- адхагдаха гээшэ. Тусхай бригадануудые хүтэлбэ- дээдэ, дунда эрдэмтэй тэд табигдана. Мүнөө тии- мэргэжэлтэд бригадирнуу- ллажа байнхай.

з, совхозуудай экономико асуудалнуудаар Н. С. КПСС-эй ЦК-гай Прези- жэһэн бэшэгтэй танилса- хыгаа хүгжөөхэ хэмжээ уудые хараалаад байна- нэй ёһоор орооһо таряа даг болохо, сабшалангай ид дээшэлүүлхэ, эхэ малай юруулжа, тэрэнэй һубай- тэмсэхэ хэмжээнүүд абта-

дай дунда политическэ һайжаруулха, хүнүүдые ска талаар һургаха асуу- ком ехээр анхарна. Тии- дэлмэридөө шэнэ аргануу- лэхэ гэжэ оролдонобди. мпаниндуудай үедэ полит- бригадануудта эльгээг- ан коммунистнуудтай уул- идхэгдэнэ.

Базаров КПСС-эй обкомой шүүмжэлхэ зуураа, пар- нэгэ эхилһэн юумэеэ гаратар шиидхэдэг зан- бэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ иин обком гээгдэнги кол- экономико хүгжөөхэ асуу- а эхилһэн аад, тэрэнээ лонгүй орхижорхёо һэн. үһалжа, хүдөө ажахын удай ургаса дээшэлүүл- аар республикын Минис- Советэй дэргэдэхи уһанай равлениин начальник нү- ков үгэ хэлээ.

— Манай республика 175 мянган гектар уһалагдадаг газартай, тэрэ тоодо 40 мянган га таряалан, — гээд нүхэр Большаков онсолон тэмдэглэбэ. — Энэмнай манай баялиг гээшэ. Юуб гэхэдэ, уһалагдадаг газарһаа хоёр дахин, дээшэшье ургаса абтана ха юм. Жэшээнь, Хяагтын «Родина» колхоз 53 га уһалагдадаг газарһаа энэ жэлдэ гектарай 30,4 центнер шэниисэ хураяһан байна. Иимэ жэшээнүүд олон.

Тиигэбэшье мүнөө дээрээ энэ баялигнай тон мүүсэ хэрэглэгдэнэ. Ехэнхи таряалан уһалагданагүй. Уһалагдахадаашье миил нэгэ дахин — тарилгын урда тээ уhадалуулагдана бшуу. Газар уһалхаар тусхай хүнүүд томилогдоногүй, тэдэниие һургаха гэжэ хэншье оролдоногүй. Энээнэй уршагһаа уһалагдадаг газарһаа тон бага ургаса абтана. Уһалагдадаг газарай га бүриһөө дунда зэргээр 10,3 центнер таряа, 103 центнер кукурузын ногоо, миил 43 центнер хартаабха, 103 центнер овощ абтана.

Ерэхэ жэлдэ 20 мянган гектар уһалагдадаг газарта шэниисэ таригдажа, гектарай адагынь 20 центнер ургаса абтахаар хараалагдана. 1965 ондо зарим һайн хүрьһэтэй бэлшээри, сабшалан элдүүрилһэнэй ашаар уһалагдадаг таряалангаа 60 мянган гектарта хүргэжэ, тэрэнэй 30 мянган гектарта шэниисэ тарягдаха ушартай. Мүн уһалагдадаг газарта кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха, овощ таригдаха юм.

Уһалагдадаг газараа зүбөөр ашаглахын тула тэрэниие тусхай звенодо даалгаха, хүнүүдые газар уһалха мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэй болоно.

Тэрэшэлэн газарые насосоор уһалха, намаг хатааха талаар ехэ юумэ хэгдэхэ, уһалууриин томо системэнүүд шэнээр бүтээгдэхэ гэжэ нүхэр Большаков мэдүүлээ.

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Титов** үгэ хэлэхэ зуураа, тэндэхи ажахынуудай продукци ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхын хойноһоо тэмсэжэ байһан тухайнь тогтоо. Тиихэдээ һү һаалга, тэрэниие гүрэндэ худалдалгаар ехэ гээгдэлдэ ороһоноо мэдээсэбэ.

Саашань нүхэр Титов ажалай эмхидхэл һайжаруулха ажалай түлбэри гуримшуулха тушаа хэлэхэдээ, энээндэмнай эрдэмтэд туһалха зэргэтэй гэбэ.

Гадна хүдэлмэришэдэй тосхонуудта адуу мал олоор баригдажа, колхоз, совхозой тэжээл хулгайлха ябадал олон үзэгдэнэ. Тиимэһээ тэндэхи малые хороохо гү, али орой барихые болюулха хэрэгтэй гэһэн эрилтэ табяа.

Үгэ хэлэгшэ республикын Министрнүүдэй Советэй, министерствэнүүдэй хүдэлмэри шүүмжэлээ. Эдэ хүтэлбэрилхы органууд ажахын шухала асуудалнуудые тон халирхайгаар шиидхэнэ. Жэшээнь, манай тэндэ загаһа олзобори_ldог артельнүүд олон. Теэд тэдэнэр айхабтар ехэ эдлүүриин газартай юм. Тэрэниие абажа, колхоз, совхозуудта үгэхэ асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдэнэгүй.

Прибайкалиин промышленна зонын горкомой секретарь нүхэр **Еремин** үгэ абажа, ой модоной предприятинуудай хүдэлмэри һайжаруулха, ойрын жэлнүүдтэ эндэ химиин томо индустри тодхохо тухай тогтон хэлэбэ.

—Байгал шадар ой модон элбэг гээшэ. Энэ баялигаа хүсэдөөр ашаглахын тула хоёр жэлһээ Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат ашаглалгада орохонь. Энэмнай химическэ индустриин томохон предприяти болоно. Энээниие түүхэй эдээр хангахын тула республикын ой модоной предприятинууд хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха ушартай. Нэн түрүүн Байгалай, Баргажанай леспромхозуудые үргэдхэжэ, Хурамхаанай леспромхозой барилгые хурдадхажа, тэндэһээ модо зөөхэ түмэр харгы богони болзорто табиха хэрэгтэй. Теэд мүнөө энэ харгы баригдажа эхилээдүй байһаар. Энэ тон аюултай, — гэжэ нүхэр Еремин онсолон тэмдэглэбэ.— Сэлэнгын комбинадай барилгатай, тэрэниие ашаглалгада оруулгатай холбоотой асуудалда партиин обком анхарха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ Сэлэнгын комбинадай барилга үшөөл аали нобшоор ябуулагдана. Эндэ 300 гаран барилгашад барилгын хэрэгсэлнүүдэй саг соогоо үгтэдэггүйһөө бүхэли үдэрэй хүдэлмэреэр хангагданагүй.

Буряадай уран зохёолшодой хэжэ байһан ехэ хүдэлмэри, мүн тэдэнэй ажалда бии байгаа дутагдалнууд тушаа делегат нүхэр **Балдано** хэлэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай уран зохёолшод Бальбуров, Хилтухин болон бусад Эсэгэ ороноо хамгаалха Агуу ехэ дайнай үедэ Буряад ороной хүбүүд, басагадай баатар зоригтойгоор тэмсэжэ гараһан тусхай зохёолнуудые бэшэжэ байһаниинь ехэ һайшаалтай. Уран зохёолшод Николай Дамдинов, Гунга Чимитов гэгшэд хүдөөгэй ажалшадай шэн габьяата хэрэгые элишэлһэн номуудые ерэхэ жэлдэ хэблэн гаргахаар ажаллажа байнхай.

Нүхэр Балдано республика дотор ном һудар худалдаха, тэрэниие арад түмэндэ хүргэхэ хэрэгэй ехэ дутагдалтай байһан тушаа шүүмжэлбэ.

— Буряадай республикын номой хэблэл тоосоото үедэ уран һайханай 119 элдэб янзын номуудые буряад, ород хэлэн дээрэ хэблэн гаргаһан байна. Теэд эдэ номуудые хото, хүдөөдэ наймаалха хэрэг тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Илангаяа хүдөө нютагуудай уншагшадта хэрэгтэй номууд саг соогоо абаашагданагүй,— гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Тиигээд нүхэр Балдано республикын номой хэблэлэй гаргаһан уран һайханай, эрдэм шэнжэлэлгын болон бусад номуудые худалдаха тусхай магазин Улаан-Үдэ хотодо бии болгобол һайн бэлэй гэжэ дурадхаба. Тиимэ тусхай магазинай бии болоо һаа, уншагшад номой авторнуудтай уулзаха, ажалшадай дунда ном тарааха эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха арга олгогдохо һэн гэбэ.

Шэнэ үе сагай хүниие хүмүүжүүлхэ асуудалда локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь нүхэр **Бадмаев** онсо анхаралаа хандуулба.

— 50 коммунисттай манай электромашинын цех хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ гол анхаралаа табина,— гээд нүхэр Бадмаев эхилбэ.—Цехэй хүдэлмэришэн бүхэниие ямар нэгэн һуралсалда хабаадуулхые оролдонобди. Мүнөө үедэ цехтээ коммунис ажалай һургуули нээһэн байнабди. Тэндэ 245 хүн хабаадуулагдаа. Энэ һургуулида политическэ, экономическэ, техническэ асуудалнуудаар хэшээл болодог. Тус һургуулида ябажа байһан хүдэлмэришэд ажалдаа тад ондоогоор хандадаг болоно. Энэ һургуулиин айхабтар ехэ аша нүлөөтэй байһые КПСС-эй обком согсолжо, тэрэниие хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ хэмжээ абаагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Манай цехтэ Василий Кирилловэй үүсхэлээр хүдэлмэришэд өөһэдөө хүдэлмэриингөө нормо зохёодог болонхой. Энэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэдэ айхабтар ехэ аша туһатай. Тиимэһээ энэ дүршэлые мүн лэ үргэнөөр дэлгэрүүлхээр.

Профсоюзуудай бүхэсоюзна XIII съездын дүнгүүд, мүн областной профсоюзай организациин хүдэлмэриин дутагдалнуудые усадхаха талаар юу хэхэ хэрэгтэй байһан тушаа облпрофсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Асеев** тогтожо хэлээ.

— Профсоюзна организацинуудай ажал ябуулгые һайжаруулгада партийна организацин хүтэлбэри шиидхэхы удха шанартай. Партийна организацинуудай анхарал табидаг газартал профсоюзай организаци аша үрэтэйгөөр ажаллана,—гээд нүхэр Асеев үргэлжэлүүлнэ. Жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин партком Торин, «Октябрьский» совхозуудай профсоюзай организацинуудта ехэ туһаламжа хүргөө. «Электромашина» заводой, нарин сэмбын фабрикын, ЛВРЗ-гэй парткомууд профсоюзай организацида анхаралтайгаар хандадаг, саг үргэлжэ туһалдаг байна. Тиин зарим газарта иимэ хүтэлбэри байхагүй. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй управлениин Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо гурбан һарын туршада рабочкомой түрүүлэгшэ гурба дахин һэлгэгдээ.

Түрүү арга дүршэлнүүдые нэбтэрүүлхэ, ажалшадай бэеын элүүрые сахиха, үйлэдбэри дээрэ зохид һайн байра түхеэрхэ асуудалнуудта нүхэр Асеев тогтоһон байна.

Ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар Советүүдэй харюусалгын айхабтар ехэ болоһон, тэрэ уялгаяа бэелүүлхэ хэрэгтээ ямар дутагдалнуудтай байһан тухайгаа республикын Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ нүхэр **Барьядаев** хэлээ.

Саашань нүхэр Барьядаев Советүүдэй хүдэлмэрие комсомолой, профсоюзай организацинуудай нягта холбоотойгоор ябуулха шухала байһые тэмдэглэбэ.

Республикын совхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ 4 миллион түхэриг гарзатай байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тэрэнь адагынь 2,5 миллион түхэриг болохоор байна,—гээд нүхэр Барьядаев үргэлжэлүүлнэ.—Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, ажахынуудай экономико гүнзэгыеэр шудалагдаагүй, үйлэдбэриин гарзаа хэмжээ үлүүдэнэ. Малда үлүүсэ ехэ тэжээл эдүүлбэшье, хэрэгтэй соонь продукци абтанагүй. Трактор, машинануудай заһабарилгада, түлишэдэ мүн хэтэрхэй ехэ гаргаша гарана. Саашадаа ажалаа эдэ бөөр эмхидхэжэ, ажахын тоосоо оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ, ажалай түлөөһые абаһан продукцитай нягтаар холбохо хэрэгтэй гэбэ.

Буряадай барилгын управлениин начальник нүхэр **Алексеев** үгэ хэлэхэ зуураа, оло мянган барилгашадай бэелүүлжэ байһан ехэ ажал хэрэгүүд, барилгын индустриин эдэ жэлнүүдтэ эрид хубилһан тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Барилгын организацинуудай коммунистнууд барилгашадай эбтэй эетэй, нэгэн һаналтай коллективүүдые хүмүүжүүлэн эмхидхэхэ талаар ехэ юумэ хэнэ,—гээд нүхэр Алексеев үргэлжэлүүлнэ,—илангаяа инженерно-техническэ талаар барилгын хүдэлмэриие һайжаруулха асуудалда анхарагдана. Барилгада шэнэ, түрүү арганууд хэрэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум XXII съездын табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ тодорхой зам, эмхидхэлэй хэмжээнүүдые хараалжа үгөө. Энэ Пленумэй шиидхэбэринүүдэй нүлөөн мүнөө Зүүн-Сибириин совнархозой промышленностиин ажал хүдэлмэридэ эли тодоор харагдана. Промышленность болон барилга энэ жэлэйнгээ түсэб, даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай, шэнэ техникэ, технологи үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Энээн тушаа, мүн промышленность болон барилгые партийна, профсоюзай организацинуудай зүгһөө тодорхой һайнаар хүтэлбэрилдэг болоһоной ашаар Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинуудай түйлаһан амжалта, дутуу дунданууд тухай совнархозой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр **Приходько** тогтобо.

Буряадай республикын промышленность байгша оной арба һарын түсэб 103,2 процент дүүргэнхэй. Энэ хадаа партийна организацинуудай зүгһөө промышленностиие һайнаар хүтэлбэрилдэг болоһоной үрэ дүн мүн. Гэхэтэй хамта, дутуу дутагдалнууд ехэ гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ. Энэ ямар шалтагаанһааб гэхэдэ, зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, совнархозой зарим һалбаринуудай управленинүүд партиин эрилтын ёһоор хүтэлбэриингөө онол аргые һайжаруулжа үшөөл шадаагүй байна. Тиимэһээ олон предприятинууд (Буряадай республикын 16 предприяти) валовой продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй, олон янзын продукци дутуу үгэнэ, илангаяа арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха түсэбөө дүүргэнэгүй. Буряадай республикын промышленность ой модо, мебель гэхэ мэтэ продукци үгэхэ түсэбөө дүүргэнэгүй. Улаан-Үдэдэ электрын элшэ хүсөөр хангалга муу. Тиимэһээ Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилга, Эрхүүһээ Улаан-Үдэ хүрэтэр электрын элшэ дамжуулха утаһа таталгые түргэдхэхэ, электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалха хэмжээнүүдые абаха шухала. Тэрэшэлэн предприятинуудай экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэй.

—КПСС-эй ЦК-гай болохоёо байгаа Пленум илангаяа манай экономическа райондо ехэ үүргэтэй байха. Юуб гэхэдэ, манай эндэ химическэ промышленность хүгжөөхэ ехэ арга боломжо бии, тэрэниие хүгжөөхөөр ехэ хараа түсэбүүд тодорхойлогдожо байнхай. Зүүн-Сибириин совнархозой промышленностиин арадай ажахые хүгжөөхэ 1963 оной түсэбые дүүргэхын тула бүхы хэмжээнүүдые абаха, — гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Хүдөө ажахын продуктнуудые улам бүри ехээр абахын тула партиин организацинуудай ябуулжа байһан эмхидхэлэй, соёл сурталай хүдэлмэри тухай Торин совхозой 2-дохи отделениин партийна организациин секретарь нүхэр **Жалсанова** конференцидэ хөөрэжэ үгөө.

Мүнөө жэл хүдөө ажахын продуктнуудые абахын түлөө шангаар тэмсэһэн жэл байгаа гээд тэрэ хэлэнэ. Торин совхоз нёдондо жэлэйхидээ ехээр орооһо тарина. Хамта 23 мянган центнер орооһо таряа гүрэндөө худалдажа, түсэбөө 3 мянган центнерээр үлүүлээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхын түлөө тэмсэл замай залууршадай зэргые олошоруулаа. Түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ, шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг манай түрүү хонишод, һаалишад механизаторнуудай алдар соло аймаг, республика дотороо суурхадаг, ажалшадай энэ эдэбхи үүсхэлые манай коммунистнууд толгойлно гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Отделениин парторганизацида 39 коммунистнууд тоологдоно. Урдань энэ партийна организациин хүдэлмэри муу дээрэ тоологдодог байгаа, харин партиин ЦК-гай июниин Пленумэй һүүлээр эндэ эрид хубилалта болоо. Диилэнхи олон коммунистнууд сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ, ажалай түрүүшүүл болонхой. Гадна хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулхадаа сүг хүдэлдэг нүхэдтөө тодорхой туһаламжа хүргэдэг тухайнь үгэ хэлэгшэ жэшээ баримтануудаар гэршэлэн харуулна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэдөө хуушарһан, аша үрэгүй онол аргаһаа үшөөл хагасаагүй байһанайнь түлөө нүхэр Жалсанова Зэдын үйлэдбэриин управлениие, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствые шүүмжэлнэ. Юуб гэхэдэ, газар таряалангаа үргэдхэхэ, малай тоо толгой олошоруулха түсэб, даабари дээдэ зургаануудһаа «буулгажа» хуушанай заншал орхигдоогүй байһаар, малай байра барилгада зөөри багаар һомологдоно, тэрэшэлэн республикын зургаануудай, тэрэ тоодо партиин обкомой хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудай ажалшадтай хомор уулзадаг, хөөрэлдөө хэдэггүй байна. Ажалша бүхэнэй эрилтые мэдэжэ байха, тэрээнтэй ходо уулзажа, хөөрэлдэжэ байха гээшэ партийна хүдэлмэрилэгшын уялга мүн.

Партийно-гүрэнэй хиналтын хүдэлмэрилэгшэдэй хэжэ байһан ажалда, саашанхи зорилгонуудта КПСС-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Продайвода** үгэеэ зорюулна. Парти, правительствынгаа абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын ябасые шалгаха, дүүргүүлхэ хэмжээнүүдые абаха, ажахын хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлхэ, гүрэнэй, ниитын зөөриие гамгүйгөөр гаргашалха, үрихэ, хулгайлха, партиин, гүрэнэй журамые эбдэхэ ябадалтай тэмсэхэ гэхэ мэтэ тон шухала асуудалнууд хиналта хэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана. Энэ зорилгоёо бэелүүлгэдэнь партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта үргэн ниитэ ажалшад эдэбхитэй туһаламжа хүргэнэ. Энэ баримта болбол манай хүдэлмэриие олониитэ арад зоной дэмжэжэ, һайшаажа байһаниие элитээр гэршэлнэ.

Үгэ хэлэгшэ республикын зургаануудаар совет гүрэнэй хуули журамуудые элдэб янзаар эбдэһэн, үйлэдбэриин арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэдэггүй, ажалшадай эрилтэ, гомдолнуудта албан хойрогоор хандаха ябадалай үзэгдэдэг байһаниие хурсаар шүүмжэлээ. Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта 600 мянган түхэригэй ниитын зөөри гарзадаһан, хулгайлагдаһан байна. «Забайкаллес» комбинадай, мүн бусад промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин түсэб дүүргэгдэнэгүй, голодоһо гаргагдана, продукциин үнэ сэн ехэ.

Республика дотор загаһа барилгын хэмжээнэй бага болоо байһан тухай үгэ хэлэгшэ һануулна. Энэ асуудалые Зүүн-Сибириин совнархоз шиидхэхэ ёһотой аад, юумэ хэнэгүй. Республикын промышленностиин энэ шухала һалбарияа саашадаа хүгжөөхэ хэмжээнүүд совнархозой зүгһөө уняагайруулагдангүй абтаха ёһотой гээд тэрэ мэдүүлнэ.

Республикын ой модоной промышленность энэ жэлэйнгээ түсэб, даабариие амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Гэхэтэй хамта, эндэ ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Зүүн-Сибириин совнархозой зүгһөө бодото туһаламжагүйгөөр эдэ дутагдалнуудые зайсуулхын аргагүй. Саашадаа ой модоной промышленностиие эрид хүгжөөхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб гэһэн асуудалда «Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр **Маслов** үгэеэ зорюулна.

— 1963 онойнгоо түсэб бидэнэр дүүргэхэбди, тиихын хажуугаар бидэнэр ехэ барилга хэхэ ёһотойбди. Теэд барилга хэхэ өөрын организаци үгыбди. Тиимэһээ ой модоной предприятинуудые хангажа байхаар барилгын трест гү, али управлени байгуулха шухала болонхой, — гэжэ үгэ хэлэгшэ дурадхана.

Байгалай целлюлоз болон саарһанай комбинадые модоор хангахын тула шэнэ леспромхозууд Байгал шадар баригдаха ёһотой аад, мүнөө гансал Хурамхаанай леспромхоз баригдажа байна. Энэ асуудалые совнархоз түргөөр шиидхэнэгүй, барилгын түсэбтэшье оруулнагүй хэбэртэй. 1964 ондо ой модоной промышленностиин үшөө 4 шэнэ предприятинуудые барихаар хараалха шухала гээд тэрэ хэлэнэ.

Нүхэр Маслов мүн автомашинын запчастьнуудай дуталдадаг байһан тухай хэлэхэ зуураа, комбинадые запчастяар хангаха мүнөөнэй гуримые шэнэдхэн хубилгаха тухай дурадхана. Тиигэбэл модо шэрэлгын хэмжээн эрид ехэ болохо байна.

Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой директор нүхэр **Доржиев** үгэ абажа, совхозойнгоо ажалшадай түйлаһан амжалта тухай хөөрэбэ. Совхоз «Эрдэм» хоёр жэлэй урда тээ олзо үгэдэггүй ажахы байһан юм. Харин мүнөө олзо үгэдэг ажахы болонхой.

Энэ амжалта ямар аргаар ерээб гэхэдэ, эндэ ажалай эмхидхэл һайжараа, салин түлэхэ гурим нарижуулагдаа. Энэ гол түлэб ажахын тоосоое зүбөөр нэбтэрүүлһэнэй аша үрэ. Мүнөө совхоздо полевой, һү һаалиин болон хонишодой бригаданууд ажахын тоосоондо оронхой. Тэдээндэ эдлэхэ газар, ургуулха ургамалнууд, мал даалгагдажа үгтэнхэй. Тэдэнэр продукци үгэхэ тодорхой түсэб, даалгабаритай, ажалшадта хэһэн ажалайнь зэргээр түлэхэ салингай нөөсэтэй юм. Таряашан, малшан бүхэн продукци ехээр тушаабал, түлөөһэ ехээр абахаб гэжэ һайн мэдэдэг.

— Энээнэй ашаар совхоз гектар бүхэнһөө 1962 ондо 5 центнер, 1963 ондо — 6 центнер орооһо гүрэндэ тушаагаа, — гэжэ нүхэр Доржиев тодорхойлно. Центнер орооһоной өөрын үнэ сэн 3 түхэриг байжа, хараалагдаһанһаа бага болонхой. Тэрэшэлэн ажахын тоосоондо ороһон малшадшье продукциингаа өөрын үнэ сэнгые нилээд ехээр хямдаруулаа.

Нүхэр Доржиев совхозойнгоо бэелүүлхэ саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ зуураа, ажахыгаа мэргэжүүлхэ асуудалые түргөөр, һайнаар шиидхэхэ хэрэгэй шухала болоһон тухай һануулна. Мүн хүдөөгэй барилгын өөрын үнэ сэнгые хямдаруулха, хүдөө ажахын дунда зэргын тушаалтай хүдэлмэрилэгшэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй дунда саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулжа байхые дурадхана. Мүн ажалшадай элүүр энхые сахиха, тэндэхи һургуулиие үргэдхэхэ талаар эрилтэ гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалха министерствэнүүдтэ табина.

— Түсэбтэ долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө, коммунизм байгуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулхын түлөө манай Зэдын комбинадай хүдэлмэришэд оролдосо ехэтэйгээр хүдэлнэ, — гээд «Джидокомбинадай» экскаваторай машинист нүхэр **Ваганов** үгэеэ эхилнэ.

Үгэ хэлэгшэ комбинадай Первомайска руднигай коллективэй ажал хэрэг тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Энэ коллектив коммунис ажалай түлөө мүрысэнэ. Коллективэй олон бригада, цехүүд болон түрүү хүдэлмэришэд коммунис ажалай коллектив ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй болонхой.

Эндэ шэнэ техникэ, технологи үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, хүдэлмэришэдэй габьяата ажалай ашаар ажалай бүтээсын хэмжээн хурдан түргэнөөр ургана. Руднигай коллективэй ажалай бүтээсэ түсэбтэ долоон жэлэй эсэстэ хараалагдаһан хэмжээндэ хүрөө, мүн продукциин өөрын үнэ сэн хямдараа.

Хүдэлмэришэдэй эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсые улам ехэ болгохые оролдожо байһан тухайнь үгэ хэлэгшэ саашань хөөрэнэ.

Удаань тэрэ дутуу дунданууд тухайгаа хэлэхэ зуураа, автомашинын резинэ үгы, энээнһээ боложо руда шэрэлгэдэ горитойхон һаад ушардаг байһаниие шүүмжэлбэ. Тэрэшэлэн клуб, кинотеатр барижа, ажалшадай культурна эрилтэнүүдые хангаха талаар совнархоз, партиин обком шухала хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй гээд тэрэ хэлэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр **Хахалов** үгэ абажа, республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ асуудалда дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Манай республика дотор тарилгынгаа талмайе шэнэ газар хахалжа, нуга, намаг хатаажа, саашадань үргэдхэхэ, тиин орооһо таряа болон бусад ургамалнуудай үндэр ургаса абаха баян арга боломжын бии байһые тэрэ тодорхой жэшээ баримтануудаар гэршэлэн харуулна. Энэ талаар тоосоото элидхэл дотор хэгдэһэн тобшолол колхоз, совхозуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын зүгһөө дэмжэгдэжэ, бодото ажал хэрэгээр бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ заана.

Тэрэшэлэн республикын байгаалиин баялигые коммунизм байгуулгын аша туһада элсүүлэн ашаглаха гээшэ шухала зорилго болоно гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Энэ талаар харюусалгатай байһан байгаалиин баялигые шэнжэлэн элирүүлхэ Буряадай республикадахи управлениин хүдэлмэриин үрэ дүн бага. Тиимэһээ ашаг ехэтэй малтамалнуудые оложо, түргөөр ашаглалгада үгэхэ эрилтэ энэ управлениин үмэнэ табигдаха зэргэтэй.

Гадна республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые ашаглаха хэрэгтэ Зүүн-Сибириин совнархозшье зүбөөр ханданагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ талаар 1964—65 онуудай туршада байгаалиин баялигые ашаглаха шэнэ барилганууд хараалагданагүй, мүн машина бүтээлгын, электротехническэ, ой модоной, эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин хараалагдаһан шэнэ барилгануудшье хэгдэнэгүй.

Эдэ асуудалнуудые мүн обкомой промышленна бюро муугаар шиидхэнэ. Республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгын эдэ мэтын асуудалнуудые түргөөр, ашагтайгаар шиидхэхэ хэрэгтэй.

Буряадай областной партийна организаци манай түрэл партиин дайшалхы нэгэ отряд байһан тула тэрэнэй үмэнэ табигдаһан бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохонь дамжаггүй гээд нүхэр Хахалов үгэеэ түгэсхэнэ.

Гээгдэлдэ ороһон ажахынуудые ойрын жэлнүүдтэ түрүү зэргэдэ гаргахын тула Хяагтын партийна организациин юу хэжэ байһан тухай парткомой секретарь нүхэр **Баирбиликтуев** конференциин делегадуудта хөөрэжэ үгэбэ. Эндэ экономическа талаараа һула колхоз болон совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхын тула мэргэжэлтэй залуу 30 гаран хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдээ, мүн бусад эмхидхэлэй-ажахын хэмжээ ябуулганууд зохёогдоод, бэелүүлэгдэжэ байна. Илангаяа колхоз, совхозуудай дунда зэргын тушаалтай хүтэлбэрилэгшэдөөр шэнэ, эдэбхи үүсхэл ехэтэй хүнүүд табигдана.

Теэд эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партиин обкомой зүгһөө хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ябуулагдадаггүй байһаниие үгэ хэлэгшэ шүүмжэлээ. Мүн хүдөөдэ тоһоной заводуудые олоор бариха тухай дурадхал тэрэ оруулаа.

Республикын комсомол-залуушуулай һайн һайхан хэрэг, ажалайнь эдэбхи үүсхэлэй, эршэ хүсэнэйнь һалбаран бадаржа байһан тухай ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Ивановой** хэлэһэн үгые конференциин делегадууд һайшаан үгтана.

Үгэ хэлэгшэ комсомолой организацинуудые үдэр бүриин партийна хүтэлбэри доро байлгахын шухала байһаниие онсолон тэмдэглэнэ. Тиигэбэл манай залуушуулай коммунизмын аша туһада зорюулһан ажал хэрэгынь улам урагшатай, һайн байха ха юм.

— Бидэнэр, залуушуул, Ленинэй агууехэ захяа заабаринуудые саашадаашье үнэн сэхээр бэелүүлжэ, арьбадхажа байхабди, — гээд тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

«Главвостсибстройн» начальнигай орлогшо нүхэр **Робей** республика доторхи барилгын ябаса тухай тогтобо. Барилгашад тухай элидхэл дотор, мүн конференциин делегадуудай хэһэн шүүмжэлэл тон зүб, барилга үшөөл удаанаар, шанар муутайгаар хэгдэнэ гэжэ тэрэ мэдэрнэ. Энээнэй шалтагаан гэхэдэ, барилгын түсэблэлгэ буруугаар хэгдээ. Мүнгэн зөөри, материал болон проект үгы аад, шэнэ барилга эхилхэ ябадал үзэгдэнэ. Энээнһээ боложо зөөри олон тээшэнь хаягдаад, ашаглалгада орохо шухала барилганууд таһалдана гээшэ.

Энэ дутагдалые усадхаха хэмжээнүүд абтабашье, манай эрилтые ханганагүй. Зорилго юуб гэхэдэ, хойто жэл промышленностиин, мүн хүдөө ажахыншье барилгые хурдан түргэнөөр ябуулха, ашаглалгада орохоёо байһан барилганүүдта гол хүсэ болон зөөри элсүүлхэ, барилгын организацинуудые эмхидхэлэй, техникын талаар бэхижүүлхэ шухала.

Конференци дээрэ КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой таһагые даагша нүхэр **Тясто** областной партийна организациин саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Конференци хэлсэһэн түрүүшын асуудалаараа дэлгэрэнгы тогтоол батала абаа.

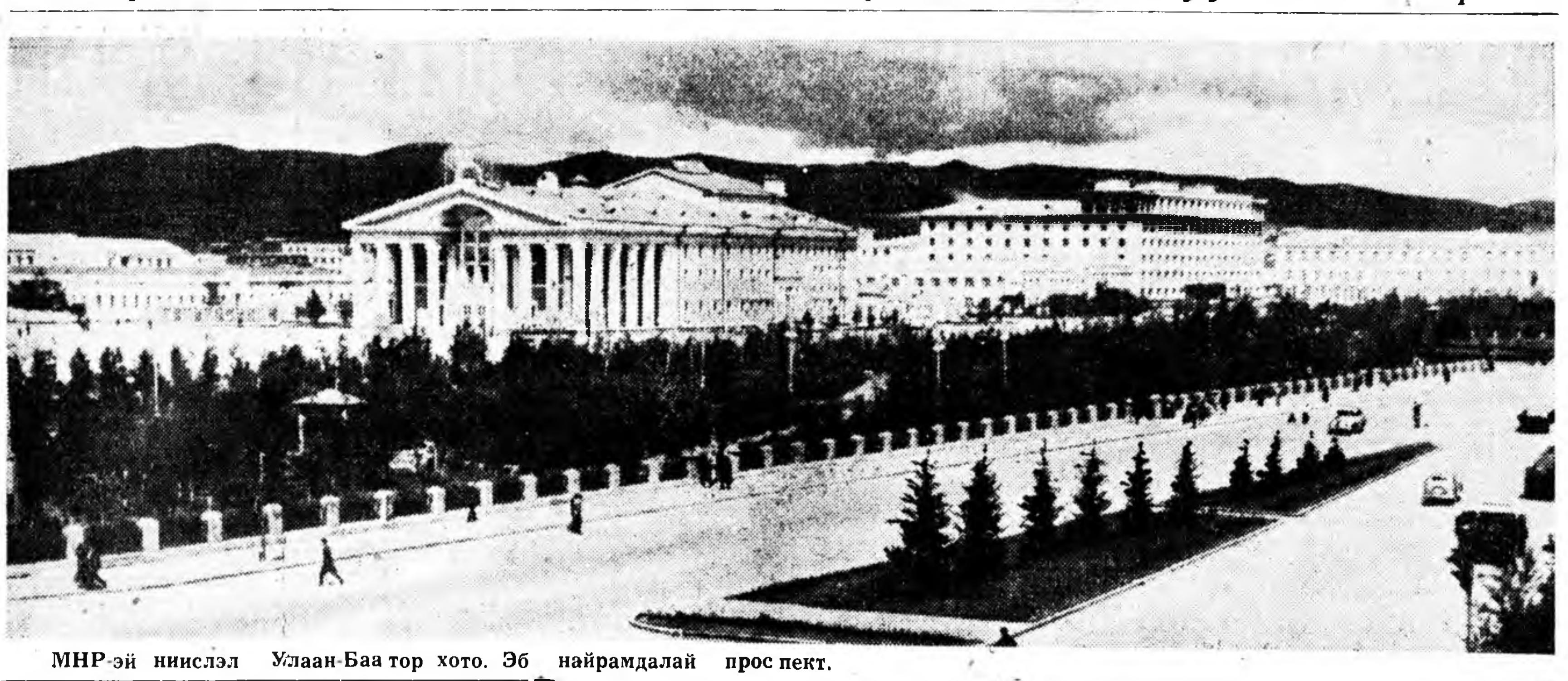

Заседаниин забһарлалгын үедэ. (Зүүн талаһаа): Хорин үйлэдбэриин управлениин Анаагай совхозой хонишон Е. Смородникова, № 8 Сэлэнгын СМУ-гэй крановщик А. Беломестных, «Эрдэм» совхозой ахалагша хонишон Б. Доржиева, Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсал-туршалгын ажахын һаалишан Т. Игумнова гэгшэд.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной ноябриин 26.

Ноябриин 26—Монгол Арадай Республикын байгуулагдаһан үдэр

МНР-эй ниислэл Улаан-Баатор хото. Эб найрамдалай проспект.

Аха дүү монгол арадай һайндэр

Мүнөөдэр аха дүү монгол арад, тэрээнтэй хамта Советскэ Союзай болон бусад социалис лагериин оронуудай арадууд Монголой Арадай Республикын тогтоһоор 39 жэлэй ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэжэ байна.

Агуу ехэ Октябрьска революциин нүлөөн доро һүжэрэн илаһан арадай хубисхал хадаа монгол арадые баяд ноёдой, ламанарай дарлалтаһаа сүлөөлөө һэн. Тиин 1924 оной ноябриин 26-да Монгол Арадай Республика тогтоогдожо, Азиин түбтэ оршодог эгээл гээгдэнги арадуудай нэгэн капитализмые алгасан, социалис замда ороо бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо социальна болон экономическа, гайхамшагта хубилалтануудые бэелүүлжэ, МНРП-гэй ударидалга доро, Советскэ Союзай саг үргэлжын үнэн зүрхэнэй туһаламжын ашаар монголой ажалшад ороноо аграрна индустриальна гүрэн болгоо.

Монгол арадай гайхамшагта туйлалтануудай нэгэн хадаа олон һалбарита промышленность хүгжөөжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэришэн ангиие бии болгоһон ушар мүн. Мүнөө ороной промышленность, 1940 онойхитой сасуулхада, 9,2 дахин ехэ продукци үйлэдбэрилнэ. Энэ болзор соо шулуу нүүрһэ малтан абалга 4,3 дахин, электроэнерги үйлэдбэрилгэ 13,6 дахин дээшэлһэн байна. Советскэ Союзай туһаламжаар Дархан хото шадар нилээд томо промышленна комплекс байгуулагдажа эхилээ.

Монголой хүдөө ажахыда мүн лэ гүнзэгы хубилалтанууд болоо. Мүнөө сагай техникээр түгэс хангагданги олон һалбаритай нэгэдэлнүүд хаа хаанагүй байгуулагданхай. Хүдөө ажахын гол һалбари хадаа мал ажахы болоно.

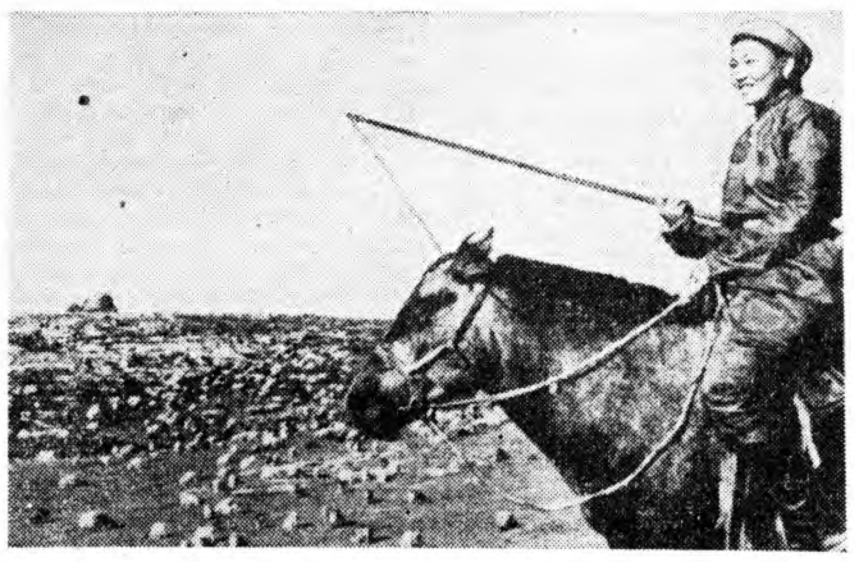
Һүүлэй жэлнүүдтэ ниитын малай тоо 2,5 дахин олошорһон байна. Гадна газар, тариан ажал амжалтатайгаар хүгжэнэ. 1962 ондо монголой тариашад 20 миллион пүүд ооһо таряа хуряажа, оронойнгоо хэрэглэмжые гүйсэд хангаа юм.

Монгол арад культурна байгуулалтадаа асари амжалтануудые туйлаа. Эрдэм наука, искусство болон уран зохёол нилээд хүгжөө. 1961 ондо түрүүшынхеэ наукануудай академи байгуулагдаа һэн. Орон соо олон тоото эмнэлгын болон культурна гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ажаллана.

1961 ондо болоһон МНРП-гэй XIV съезд хадаа Монгол Арадай Республика социалис общество байгуулгынгаа шэнэ шиидхэхы шатада оробо гэжэ заатаа һэн. Энэ зорилгын гол шухала хуби болохо гурбадахи табан жэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө мүнөө монгол арад тэмсэжэ байна. 1962 ондо Монголой Арадай Республика Экономическа харилсан туһалалсалгын соведэй гэшүүн боложо ороо юм. Энэ ушар монголой экономикын хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ байһаниинь арсашагүй.

Монголой Арадай Республика ООН-ой гэшүүн болонхой. Тэрэ 24 гүрэнүүдтэй дипломатическа харилсаа тогтоонхой. МНР хадаа агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна туршалгануудые хорихо тухай Москвагай договорые, һайшаан гараа табиһан байна.

Ц. ДОНДУКОВ,
Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадтахи таһагай правлениин харюусалгата секретарь

Хүдөө ажахын арадай нэгэ дэлэй мал һүрэг бэлшээри дээрэ.

Хилын саанаһаа

США-гай президент Джон Кеннедиин харатайгаар алуулагдаһантай дашарамдуулагдан шаналалнууд мэдүүлэгдэнэ

США-гай гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша-президент Джон Кеннедиин харата муухайгаар алуулһантай дашарамдуулан, шаналалай олон тоото телеграмманууд Вашингтондо абтана. Тусхайлбал, Франциин президент де Голль, Великобританиин премьер-министр Хьюм, Югославиин президент Тито, ОАР-ай президент Насер, Индиин президент Радхакришнан, Индиин премьер-министр Неру, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Ульбрихт, ВНР-эй президиумэй түрүүлэгшэ И. Доби, ЧССР-эй президент А. Новотный, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин түрүүлэгшэ Эжени Коттон, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президент—гүйсэдхэгшэ Д. Бернал болон бусад шаналалнуудаа мэдүүлһэн байна. Президент Джон Кубаһаа ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Карлос Лечуга Кеннедиин наһа бараһантай дашарамдуулан өөрынгөө ороной зүгһөө гүнзэгы шаналал мэдүүлээ.

Джон Кеннедиин харатайгаар алуулһан тушаа Алжирай президент Ахмед Бен Белла, ФРГ-гэй канцлер Эрхард, Италиин президент Сеньи, Японой премьер-министр Икэда, Англиин урдын премьер-министр Черчелль, Англиин лейбористска партиин ударидагша Вильсон болон бусад гүрэнэй, политическэ ажал ябуулагшад мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна.

(ТАСС).

ДЖ. КЕННЕДИИН БЭЕТЭ[й] ХУУРСАГ ВАШИНГТОН АСАРАГДАБА

ВАШИНГТОН, ноябриин (ТАСС). Дж. Кеннедиин бэетэй х[уур]саг Далласһаа (Техас штат) эна[а] лөөгүүр Вашингтондо асараг[даба] Сагаан байшангай таһагуудай [нэгэн] соо табигдаа. Хуурсаг үглөөдэр [Ка]питолиин (Америкын конгр[есс] байшан) зал соо оруулагдаха[...]

Дж. Кеннедиие хүдөөлүүлгэ[...] риин 25-най понедельнигтэ б[...] байна.

Сагаан байшангай мэдээсэл

ВАШИНГТОН, ноябриин (ТАСС). Хэблэлэй асуудалнууда[...] лаар Сагаан байшангай секр[етарь] П. Сэлинджер иигэжэ мэдээсэ[...] Кеннедиие хүдөөлүүлгэдэ тус[хай]бал, хариин иимэ гүрэнүүдэй т[үлөө]лэгшэнэр: СССР-эй Министрн[үүдэй] Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэх[и орлу]логшо А. И. Микоян, Франциин [пре]зидент де Голль, Эдинбургска [...] Филипп, Англиин премьер-ми[нистр] А. Дуглас-Хьюм, ФРГ-гэй ка[нцлер] Л. Эрхард, Баруун Берлинэй [бур]мистр В. Брандт, Японой пре[мьер-]министр Х. Икэда, Филиппинэй [пре]зидент Д. Макапагал, Камбо[...] премьер-министр Нородом [...] гэгшэд ерэхэ байна.

Б. Расселай мэдүүлгэ

ЛОНДОН, ноябриин 23. (ТАСС). США-гай президент Кеннедиин алуулһан тушаа Англиин мэдээжэ философ, ниитын ажал ябуулагша Бертран Рассел мүнөөдэр иимэ мэдүүлгэ хээ:

«Президент Кеннедиин зэрлиг муухайгаар алуулһые би гүнзэгы ехээр шаналнаб. Тэрэ Советскэ Союзтай үгэеэ ойлголсохые үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг байгаа гэжэ би тоолоноб, Кеннедиин тушаалда орогшо тэрэнэй политикые үргэлжэлүүлхэ гэжэ би найданаб» гэбэ.

Президент Кеннедиие алаа гэжэ Ли Освальдые полициинхид гэмнэнэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 23. (ТАСС). США-гай президент Дж. Кеннедиие алаа гэжэ гэмнээд, Даллас городто һуудаг Ли Харви Освальд гэдэгые тус городой полици арестовалһан байна. Энэ 24 наһатай хүн ехээр эсэргүүсэлтэ хэбэшье «Техас» гэжэ кинотеатрай байшан соо баригдаа. Тус театр США-гай президентын алуулһан газарһаа зургаа шахуу километр газарта байдаг юм.

Полициинхид болон ФБР-гэй агентнууд полициин участогта Освальдые арба шахуу часай турша соо мурдэһэнэйнгөө һүүлээр, президентые алааш гэжэ тэрэниие сэхэ гэмнэжэ ороһон байна. Удаань Освальдые корреспондентнүүдтэй уулзуулаа. АП агентствын корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор алалгада оройдоошье хамаатай бэшэб гэжэ Освальд эрид шууд арсалта хээ.

США-гай президентые алахада хэрэглэгдээ гэжэ тухайлагдаһан буу дээрэ хэн нэгэнэй хурганай мүр сараа байгаа гү гэжэ корреспондентнүүдэй табиһан асуудалда харюу үгэхэһөө Далласай окружной прокурор Генри Уэйд арсаба.

Освальдые хорлобо

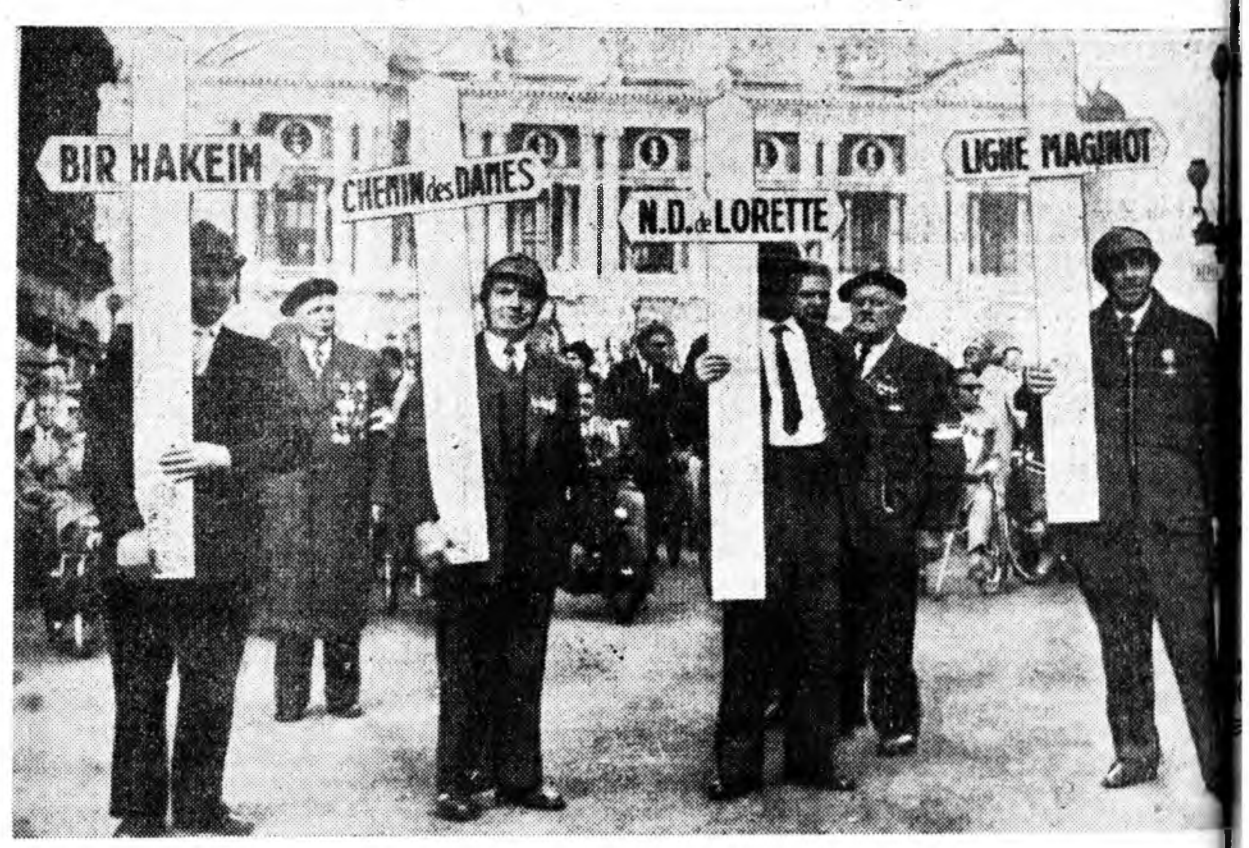
НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 24. (ТАСС). США-гай президент Джон Ф. Кеннедиие алаа гэжэ гэмнэгдэһэн Ли Харви Освальдда мүнөөдэр хорлолго хэгдээ. Освальдые городой түрмэһөө окружной түрмэдэ абаашаха үедэнь танигдаагүй наһатайшаг хүн Освальдые буудаад, полицида баригдаһан байха юм. Мэдээгээ алдаһан Освальд президент Кеннедиин наһа бараһан госпитальда абаашагдаа.

Освальд үхөө

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 24. (Т[АСС]). Мүнөөдэр хорлуулһан Ли Хар[ви Ос]вальд наһа бараа.

Освальдые буудагш[а] танигдаба

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 24. (Т[АСС]). Ли Харви Освальдые буудаһа[н хүн] танигдаба. Энэ хүн Даллас го[родто] ажаһуудаг, Джек Раби гэжэ нэ[рэтэй]. Тус хүн хоёрдохи зэргын һ[...] клубай эзэн юм. Раби полицида [...] мэдээжэ юм гээд репортер[...] полициинхид мэдээсэә. Осва[льдые] ябуулха үедэнь полициин уча[сток...] Рабиин хайшан гээд шурган [...] һыень полициинхид тайлба[...] шаданагүй.

ПАРИЖ. Хэдэн мянган урданай фронтовигууд, инвалидууд Опера талмай дээрэ болоһо[н ма]нифестацида хабаадалсаа. Тэдэнэр тэдхэмжэ түлэхэ гэһэн эрилтэ табяа. Урдань дайнда хабаадаһа[н ху]нүүд Франциин түлөө хаана дайлалдаһанаа харуулһан хэрээһэнүүдые барижа ябаа.

Кейстон—ТАСС-ай фо[то].

ПАСПОРТЫН ГУРИМ НАРИНААР САХИХА

«Уншагты, атаархагты, би Советскэ Союзай гражданинби!» гэжэ суута поэт Владимир Маяковский бэшээ һэн. Ямар омогорхолтой, баяр бадаруулһан үгэнүүд бэ!

1953 ондо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан «Паспорт тухай гуримые» 16 наһа хүрэһэн эрхэтэн бүхэн сахиха ёһотой юм.

Паспорт гээшэмнай хүниие гэршэлһэн документ, СССР-эй гражданинай үнэмшэлгэ, гүрэнэй документ болоно. Хүнүүдэй паспортын тоогоор тосхон гү, али городто хэды хүнэй ажаһуудагые мэдэнэбди. Тиимэһээ ажалшадай прописка, выпискые наринаар эмхидхэхэ шухала. Юундэб гэхэдэ, ажалшадай байһан, ошоһон, ерэһэн газар, нютагыень пропискаарнь мэдэхэдэ бэлэн.

Теэд зарим хүнүүд «Паспорт тухай гуримые» муугаар сахина. 16 наһа хүсэһэн хүн паспорт абамсаараа прописка орохо ёһотой ха юм. Тиин гэһэй заримашуул удаан саг соо прописка орондгүй, паспортшье абангүй, болзороо хүсэһэн документээ һэлгэнгүй ябадаг байна.

Һүүлэй үедэ «Паспорт тухай гуримые» олохон хүн эбдэнэ. Жэшээлхэдэ, Загарайн промышленна райондо милициин таһагайхидай шалгалта хээд үзэхэдэнь, энэ гурим сахяагүй 1004 хүн элирүүлэгдээ. Тэдэнэй 12-ынь оройдоошье паспортгүй, 225-ынь пропискагүй, 107-ниинь болзорһоо үнгэрэшэһэн паспорттай байба. Колисниченко Даниил Семенович Ехэ-Горхон гэжэ газарта 1958 онһоо хойшо пропискагүйгөөр ажаһуугаа.

Паспортаа муугаар хадагалха, тэрэнээ гээхэ, хаяжархихашье ушарнууд дайралдана. Нюурай үнэмшэлгэ хадань паспортаа нягтаар хадагалжа ябаха шухала. Байгша оной 9 һарын турша соо Загарайн промышленна райондо 67 хүн паспортаа гээһэн байгаа. Индраев Замбала гэгшэ паспортаа хаяжархиһан дээрэһээ хүдэлмэридэ оронгүй, Онохойн станцяар удаан зайгуултажа ябаа.

Эдэ ушарнуудые хараада абажа, «Паспорт тухай гурим» сахилгые һайжаруулха хэрэгтэмнай олониитын эдэбхитэд—пенсионернүүд болон бусад туһална. Жэшээлхэдэ, 76 наһатай Федор Васильевич Оконечников 700 гаран гэр бүлэнүүдээр ябажа, 2500 гаран паспорт шалгаа. Мүн паспортна гурим сахилгада нүхэд Деветова, Языкова, Князева, пенсионер нүхэд Шэряева, Некрасов болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

«Паспорт тухай гурим» сахилгын хэды шанаан удха шанартайе үшөө юугээр сэгнэжэ болохоб гэхэдэ, прописаар хүнэй адрес олоходо бэлэн байдаг. Милициин зургаанда хандабал, ямаршье хото гү, тосхондо ажаһуудаг түрэл түтимөө, хани нүхэрөө түбэггүй олохо байна бшуу. Жэшээлхэдэ, Онохойн станцида һуурижалтай Сидихин Иван Максимович аханарайнгаа һураг алдахаржёод, манай милициин таһагта хандажа тэдэнээ олоод, бэшэг бэшэлсэдэг болонхой.

«Паспорт тухай гуримые» хүн бүхэн сахяад, саг соогоо прописка, выпискэ хүүлээд ябабал, милициин таһагай, паспортна столойхидой хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ бшуу.

Н. Цырендоржиев,
Улаан-Үдын хүдөөгэй үйлэдбэриин управлениин милициин таһагай паспортна столой начальник.

Геолог

Хада майлаар,
Хангил уулаар
Аяншална геолог
Ашагта малтамал бэдэрэн.
Эрид хадын оройгоор,
Эгсэ байсын харгыгаар
Алхална геолог хүхюутэй
Арадаа сүүмхэ үргэлэнхэй.
Үргэн Буряад оронойнгоо
Үнэтэ ехэ баялигые
Шэнжэлхээ гараа геолог —
Шэнэ зорилго урдань.

Юрий Доржиев,
6-дахи «А» классай һурагша.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика соомнай үүлэтэйшэг байха. Шииг нойто орохогүй. Зүүн тээһээ һулаханаар һалхилха, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 15—17, үдэртөө 4—6 градус хүйтэн байха.

Ноябриин 27—28-най үдэрнүүдтэ республика соомнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байбашье, шииг нойто орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө республикын хойто нютагуудта 26—31, урда нютагуудта 16—21, үдэртөө хойто нютагуудта 11—16 урда нютагуудта 3—8 градус хүйтэн байха.

Жада доллар хоёрой барисаан

Жада доллар хоёрой барисаан гэһэн үгэнүүд америкынхидэй байдалай нэгэн шухала талые харуулна. США-гай монополис капиталай һүлдэ бологшо доллар ба тэрээндэ һүгэдэн алба хэдэг сэрэгэйхин хоорондоо тон нягта холбоо барисаатай байдаг.

Энэ барисааниинь монополинуудай ашаг олзо тон ехээр абахаяа шунахайрдаг, бүхы дэлхэйе эзэмдэхээ эрмэлзэдэг ябадалда үндэһэлдэг юм. Монополис капитал уг үдхаараа хадаа эб найрамдалай дайсан мүн, эзэрхэг түримхэй аашa, гаргана, дайн сэрэг үүдхэхэ гэжэ оролдоно. Эгээл иимэһээ империализмын байгаал сагта дайн сэрэгэй һүжэрдэг экономическа үндэһэ һууришье үлэхэ болоно бшуу.

Монополинууд дайн сэрэгые, тэрээндэ бэлдэлгые ашаг олзотой хэрэг гэжэ тоолодог. Далайн саанахи баяшуул дэлхэйн хоёр дайнуудай үедэ илангаяа ехээр баяжаһан байха юм. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ тэдэ баяшуул 35 миллиард долларой, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ 107 миллиард долларой ашаг олзо олоһон байна.

Дайнай һүүлээрхи үедэ Америкын империалистнууд яаралтай зэбсэгжэлгэ галзуу түргэнөөр хэжэ ороо. Финансова 1959—1960 ондо США-гай правительствын сэрэгэй хэрэглэмжэдэ сэхэ гаргашалһан гаргашань аяар 45,7 миллиард доллар болоһон юм. Тиин 1962—1963 ондо США-гай монополинууд сэрэгэй хэрэглэмжэдэ 53 миллиард доллар гаргашалжа, харин 1963—1964 ондо 55,7 миллиард доллар һомолбо.

Сэрэгэй гаргашануудһаа ороһон бүхы ашаг олзын хахадынь шахуунь томо томо монополинуудай гарта ородог байха юм. Холбоото Штадуудай сэрэгэй гаргашанууд эгээн түрүүн ажалшадай хүзүүгээр һомологдоно. Америкын экономистнүүдэй тооложо үзэхэдэнь, иимэ юумэн элирбэ: яаралтай зэбсэгжэлгые эрид ехэ болгохын тула США-гай зонхилогшодой үүдхээшэ Корейдэхи дайнай эхилһэн сагһаа хойшо финансова 1959—1960 он хүрэтэр дунда зэргын шадалтай американска бүлын жэл бүри түлэдэг алба налог 634 доллар хүрэтэр ехэ боложо, эдэнэй 524 долларые сэрэгэй хэрэглэмжэдэ правительство сэхэ гаргашалдаг байгаа. Харин тиихэ зуура, бүхы мүнгэнэй оройдоол табанай гурбан хуби үлүүтэйхэниинь лэ американецуудта үгтэдэг байха юм. Америкынхидэй иимэ бага мүнгэ абахадань эдэнэй хоолойгоо тэжээхэньшье бэрхэтэй болодог.

Арад зонһоо татажа абаһан алба налогуудые Холбоото Штадуудай гүрэнэй захиргаанайхин баяшуулай элдэб нэгэдэлнүүдэй абдар уруу оруулдаг байна. Тэдэ нэгэдэлнүүд яаралтай зэбсэгжэлгые хоорондоо мүрысэжэ үрдилдэжэ байжа хэнэд. Бүхы Сэрэгэй захилһаа ороһон бүхы ашаг олзын дүрбэнэй гурбан хуби шахуунь монопольно 100 нэгэдэлнүүдтэ хүртэдэг, харин аяар гурбанайнь нэгэ хубинь оройдоол 10 тон томо монополинуудта хүртэдэг байха юм. Иимэ томо монополинуудай дундаһаа, илангаяа табаниинь илгарна: «Дженерал дайнэмикс», «Локкид,» «Боинг», «Дженерал электрик» ба «Норт америкэн авиэйшн» мэтэшүүл болоно. Эдэ табан нэгэдэлнүүд сэрэгэй үйлэдбэриин атомна, ракетнэ, авиациин болон электронно һалбаринуудые мүнгэ зөөреэр хангадаг байна.

Сэрэгэй захилнуудые хубааха, монополинуудай бүтээһэн зүйлнүүдтэ үнэ сэн тогтоохо хэрэгые Пентагоной генералнууд болон дээгүүр тушаалтай офицернүүд эрхилнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө дура зоргоор монополинудай бүтээһэн зүйлнүүдэй үнэ сэнгые тон ехэ болгоно. Мүнөө үедэ США-гай правительство «Б-58» гэжэ бомбардировщигой нэгэ һүүнтэ шэгнүүрэй түлөө монополинуудта аяар 568 доллар түлэнэ, харин тиихэдэ нэгэ һүүнтэ алтан 560 долларой сэнтэй байха юм. Иигээд байхадаа тэндэхи самолёдынь алтаар шудхагдажа хэгдэһэн шэнги болонол!

Монополинууд Пентагондо байхадаа өөһэдтөө туһалһан хүнүүдээ мартадаггүй, тиин отставкада гараһан генералнуудта, адмиралнууд болон полковнигуудта жэлдээ 100 мянган доллар хүрэтэр абаха салинтай һайн һайн тушаалнуудые үгэдэг юм. Иигэжэ монополинууд Пентагондо алба хэдэг хүнүүдтэй угаа нягта барисаатай зандаа үлэнэ.

Генералнууд, адмиралнууд болон дээдэ зэргэтэй офицернүүдые хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлхэ ябадал промышленностьһаа гадна, мүн экономикын бусад һалбаринуудташье, тэрэшэлэн гүрэнэй аппарадташье үзэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ, Америкын империалистнууд дайн сэрэгтэ бэлэдхэл ябуулха мэргэжэлтэй болоһон хүнүүд туладань Пентагоной түлөөлэгшэдые эзэрхэг түримхэй политикаяа бэелүүлхэдэмнай эгээн таатай хүнүүд гэжэ тоолодог. Энээнһээ гадна, эзэрхэг түримхэй ябадал гаргаха, үндэһэ яһанай илгаа гаргаха үзэл бодолые генералнууд болон офицернүүдынь бүримүһэн дэмжэдэг байна. Пентагон болбол США соогоо олохон тон шухала хүтэлбэрилхы тушаалнуудые эзэлээд байдаг. Энэнь гражданска эмхи зургаануудые сэрэгэй шэнжэтэй болгохо арга США-гай зонхилогшодто олгоно. 1957 ондо США-гай правительствын аппарадай элдэб һалбаринуудта 200 шахуу генералнууд, адмиралнууд, 1300 полковнигууд, болон нэгэдүгээр зэргын капитанууд, мүн ондо ондоо зэргэтэй 6 мянган офицернүүд ажаллажа байгаа. Тэдэнэй эгээн ехэнь тиихэдэ президент—генерал Эйзенхауэр байгаа. Мүнөө США-е генерал толгойлдогшьегүй һаа, правительствын аппарадта хүтэлбэрилхы тушаал эзэлдэг сэрэгэйхидэй тон үсөөн болоогүй.

Жада доллар хоёрой барисаае мүн тагнуул һүйдхэлгын хүдэлмэришье харуулна. «Тагнуул хэжэ ашаг олзо олохо ябадал мүнөө үедэ эндэмнай бүришье дэлгэршэнхэй», — гэжэ «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» журнал бэшэнэ. Тагнуулай хэрэгтэ жэлдээ 3 миллиард үлүүтэй доллар мүнгэ гаргашалагдана гэжэ Америкын энэ журнал мэдэрнэ.

США-гай дотоодын байдалдашье жада доллар хоёрой нягта барисаатайгаар үйлэдэн нүлөөлдэг байһыень үндэһэ яһанай илгаа гарган харшалха юрын американецуудые полициинхидэй мүшхэхэ мүрдэхэ ябадал тэрэшэлэн харуулна. Тусхай мэдээсэлэй ёһоор правительствын 2.500 мянган алба хаагшад, 2.695 мянган сэрэгэй алба хаагшад, мүн сэрэгэй предприятинуудай 3 миллион хүдэлмэришэд найдамтай гү, али үгы гү гэжэ шалгуулһан байха юм. Бодото дээрээ США-гай хүн зон бүлтадаа шахуу мүрдэгдэжэ мүшхэгдэжэ байдаг, юундэб гэхэдэ, мүшхэлгын федеральна бюро Америкын энэ гестапо хадаа олон миллион американецуудай хурганайнь оро тамга абажа, мүшхэлгын хэрэг зариг бии болгоһон байна. США дотор эрхэтэнэйнь хойноһоо ажаглан, 75 федеральна агентство мүрдэлгэ мүшхэлгэ хэжэ байдаг. Тэдэ агентствонуудтань 500 мянган тагнуулшад ажалладаг юм гэжэ америкын ехэхэн финансист Сайрус Итон гэгшэ мэдүүлнэ.

Жада доллар хоёрой холбоо барисаатай байһан дээрэһээ Америкын сэрэгэйхид дэлхэйн олохон оронуудай үмэнэ айхабтар ехэ гэм зэмэ хэжэ, олон түмэнэй хараал шэрээл бэедээ шэнгээһэн байна. Америкын арми болбол дээрмэдэлгын экспедицинүүдые ходо хэжэ, тонуул дээрмэ сэхэ үүдхэжэ байһан түүхэтэй юм. Армида ошодог Германиин залуушуул хүниие хайрлаха гээшые мэдэхэгүй, ямаршье һэшхэлгүй, ан арьяатан шэнги ябаха ёһотой гэһэн эрилтэ Гитлер табидаг байгаа. Мүн Америкын империалистнуудшье баһал иимэ үзэл баримтална. США-гай сэрэгэй нэгэ журнал дотор һаяхан иигэжэ бэшээтэй ябаа: «Ядерна үеын ёһотой солдат гээшэ немецкэ солдадтал адли байха зэргэтэй, хүниие оройдоо хайрлаха ёһогүй».

Долларой аша туһада алба хэдэг Америкын сэрэгэйхид хүниие хайрлаха гээшые хэзээдэшье мэдэдэггүй байгаа. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэбэл, Америкын сэрэгэйхид Латиин Америкын оронуудта США-гай монополистнуудай эзэрхэлгые тогтооһон, Номгон далайн эрьеэр зэрлиг муухай ааша гаргажа ябаһан, хубисхалша арадуудай урдаһаа эсэргүүсэн, хорото тэмсэл ябуулһан байна. Жада доллар хоёр хоорондоо барисаа байгуулаад, 1945 оной августда Японой Хиросима, Нагасаки городуудай амгалан һууһан зон дээрэ атомна бомбонуудые шэдэһэн байна.

Куба тушаа США-гай бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй ябуулгануудыешье жада доллар хоёрой гэмтэ барисаае элеэр харуулна. Холбоото Штадууд болбол жада доллар хоёрой ашаар бүхы дэлхэйе бүримүһэн эзэмдэхээе оролдожо байна гэжэ гүрэнэй департаментын ба президентын консультант байһан Роберт Тэккер гэгшэ бэшээ һэн. «США-гай дэлхэйе эзэмдэхэдэнь уласхоорондын тиимэ нэгэдэл эбтэй этэй байхын үндэһөөр бэшэ, харин баалалта, тон ехэ баалалта хэхын үндэһөөр тогтожо байха юм. Тиимэ гуримдань хүн түрэлтэнэй нилээд ехэ хубиинь дурагүй байгаашье һаа, тиимэ дурагүй хүнүүдые үгы хэхэ гэһэн заналтын үндэһөөр тогтожо байха юм»,—гэжэ Роберт Тэккер бэшээ һэн.

Жада доллар хоёрой нягта барисаатай байһанай ашаар США дотор сэрэгэй асари ехэ машина байгуулагданхай. Теэд дэлхэйн мүнөөнэй оршон байдал ямар илгаатайб гэхэдэ, Холбоото Штадуудай зонхилогшод өөһэдыгөөл хюдахаяа һанаагүй һаа, тэрэ машинаяа хэрэглэхэ аргагүй байна. Ядерна зэбсэг зарим тэды хорихо тухай Московско договорые зүбшэн хэлсэхэ үедөө олохон сенаторнууд тиигэжэ хэлэһэн байгаа.

Дэлхэй дээрэ империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй тон ехэ болоһон дээрэһээ США-гай зарим зонхилогшод дайн сэрэг үү[дхэхэ] зүрхэсэнэ. Дэлхэйн термо[ядерна] дайе империалистнуудай һү[...] гөө һаа, США-да ямар ехэ хо[хид]той байхаб гэжэ Америкын [зонхи]логшодой эдэ заримашуулынь [ой]гоно. Тиимэһээ тэдэнэр гүр[...] амгалан ёһоор хани хари[лсаатай] байха хараа бодол бари[...] дээрэ гэжэ шэлэнэ.

Харин жада доллар хоёр[ой] барисаае дэмжэдэг зонхи[...] нүгөө хубинь эзэрхэг түри[мхэй по]литика ябуулһаар. «Коммун[...] тай зэргэлжэ байнхаар хо[...] дээрэ!» гэжэ байжа тэдэ «[...] нар» хашхаралданат.

Империализмын дура зор[...] эзэрхэжэ байһан үе саг оше[...] Дэлхэйн мүнөөнэй оршон [...] гол шэнжэнь гэбэл, монопо[лис ка]питал бүримүһэн эзэрхэ[...] хаяа болёо, монополистнууд[...] даа диилдэжэ байдаг болоо. [...] нэй оршон байдалые зүбөөр [...] гээшэ мүнөө үеын тон шухал[а асууд]алнуудые шиидхэхэ, жада [доллар] хоёрой эзэрхэг түримхэй [...] амгалан байдалай түлөө тэм[...] дэй илаха арга нүхэсэл мүн.

Профессор Г. ДЕБО[...]

Редактор
Ц. О. ОЧИР[ОВ]

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1963 оной ноябриин 26.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У[дэ,] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ре[дак]тора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парти[йной] жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и пар[тий]ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ[ого] —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсел[ько]ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пер[е]дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00585. Зак. № 6429.